

EL POBLE CATALÀ

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA
Redacció y Administració: ESCUDELLERS, 33, principal

DISSABTE, 29 DE JULIOL DE 1905
ANY II * * BARCELONA * * NÚM. 38

PREU D'UN NÚMERO SOLT: DEU CENTIMS
SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

Carta desclosa

Sr. Director de EL POBLE CATALÀ:

Amic y company: Pròximes les eleccions de representants de Catalunya en el Parlament d'Espanya, han corregut sobre la conducta nostra vers diferents que ens demanen una explicació.

Gravíssima es la situació de la nostra Patria davant per davant dels organismes centralistes del Estat y ab relació als altres pobles de la Península. Als agravis seculars dels Poders d'Espanya, cent voltes registrats en manifestacions, missatges y embaxades, y al repetit intent de concordia y d'agermanament dels catalans que reclamaven una organització autònoma de fonda renovació, responen avui els homes responsables de la Monarquia ab decrets tirànics sense altra fi que omplir la terra catalana de funcionaris estranys a ella, enviats pera empeltar-nos el cos y l'esperit d'un altre poble, que després de l'ensar de la terra, sols li resta la vella casa pairal, trista, pobre y desgabellada, sense força ni virtualitat pera cap resurrecció moderna y vigorosa.

En front del espectacle de com es conduïda la cosa pública, Catalunya ven compromesa la seva sort y l'esperança d'una futura independència a costa de privacions y de treballs, y, lo que val més que axò, el seu patrimoni espiritual, llengua, dret, costums, l'ànima tota del seu poble y l'esperança de conservar-la y millorar-la en el concert del món civilitzat.

Tenen, per aquesta causa els catalans, fins per esperit de pròpia conservació, el dever imprescindible de ajuntarse pera salvar a Catalunya.

Y aquesta conjunció y acoblament el representa el Nacionalisme català, ja format y concient, ampla y generosament sentit, extensa y variadament conformada, aplec de rics y variats matissos que produeix y imposa la complexitat del pensament y de l'acció social moderna, y que lluny de debilitarse extenent la seva base, prepara una acció conjunta, fecunda y generosa.

Creïem llealment passat el moment històric d'atreure a la política nacionalista a forces catalanes naturalment desconfiades y receloses ab atenuacions y punts de vista parcials del nostre programa, com creïem també prou preparat al Nacionalisme radical, pera ajudar a una acció col·lectiva de forces catalanes, per tots els medis d'acció política y social que conduïxin al nostre triomf patriòtic.

Les classes industrials y mercantils de Catalunya no sols han perdut tota confiança en el règim polític d'Espanya y en els homes que l'representen a Catalunya sinó que sols tenen fe en l'orientació nacionalista y en aquesta doctrina palesament reivindicada veuen sa millor defensa.

Per aquestes raons nosaltres entenem que en aquest estat d'opinió y de sentiment del nostre poble, tota la lluita per Catalunya deu inspirarse en el propòsit ample d'ajuntar als catalans que comprenquin, sentin y vulguin una autonomia redemptora, sien conservadors o liberals, tradicionalistes o democràtics, proletaris o burgesos, y organitzarlos pera l'acció comuna, ja sia aquesta una declaració de principis, ja una festa nacional, ja en fi una empresa política o campanya d'eleccions.

Per axò, convengués de que la conjunció total dels nacionalistes es una necessitat imperiosa, havem declinat els oferiments que ens ha fet la Lliga Regionalista pera ocupar llocs a les seves candidatures de Barcelona y de fora. Estavem, com estem, disposats a cooperar resolta y decididament en les campanyes electorals pròximes, però imposaven la condició de que lluitessim units tots els nacionalistes, formant una coalició públicament manifestada y dirigida per un organisme que fos la representació de tots els elements que integren les nostres reivindicacions.

Refusat per la Lliga Regionalista el nostre criteri d'ample concordia, no ha sigut avui possible la constitució del bloc de forces catalanes ni ha pogut prevaleix el nostre pensament. Mes no causarem nosaltres en les vinentes eleccions cap perturbació a l'acció política de la Lliga Regionalista presentant ni apojant la presentació davant la seva d'una candidatura verament nacionalista, per més que creïem que s'ha persistit en un

erro polític de dordre, en el qual no hi volem participació.

Aquestes son les explicacions que volem ferli, dextant al seu bon criteri el donàrieshi publicitat.

Lluís DOMÈNECH y MONTANER.

— Jaume CARNER. — J. LLUHI y RISSECH. — Ildefons SUNOL.

El senyor Baixas y la gloria

També, com l'esquimal de la meua crònica anterior, el senyor Baixas ha conegut la gloria.

Ara poden sos conciutadans admirar-lo a la Sala Mercè. Ell se mostra a la seva admiració en una graciosa pel·lícula. La escena es un camp dels voltants de Barcelona. Uns quants desobles de l'Academia Baixas apareixen pintant. «Azis — el mestre 'ls ha dit — azis se fa art de de veres: al aire lliure». Y ells, pobres, l'han cregut. Solen pendre el tranvia. Mes avui, atesa la solennitat cinematogràfica, han llogat, sense plànys gastats, un opulent factò, que apareix ostensiblement al fons de la vista y un cop instal·lats vinga fer feina, a perseguir matissos y ambient y, fer manchas y arrebolos... El mestre, radiant va de l'un a l'altre. Correlleix ab amabilitat unctiosa. Somriu. Somriu, sobretot al objectiu fotogràfic. Somriu als espectadors presents y futurs. Somriu a l'admiració de sos conciutadans. Somriu a la gloria...

... El dia del estreno de la pel·lícula, el senyor Baixas se presenta a la Sala Mercè. Paga entrada com qualsevolga ser vulgar y recata la seva presència en la meua amagat recó de públic. Li bat el cor. Ab infantil frisança espera el moment triomfal. Arriba aquest a la fi. L'aparició d'aquella gentleta complau als concurrents. Els episodis de la correcció son divertits. Sonen aplaudiments. Una nenariu, sorollosament ab sos argents riure «ja, ja, ja...» y el senyor Baixas se sent felís. Ja en aquest moment perdona la seva victòria al modernisme, a Burne Jones y tots aquells, com ell diu. Oblida les asprors, les amargors de la existència. El senyor Baixas te llàgrimes als ulls. El senyor Baixas ha tastat la gloria.

Sobre el "Quijote"

Notes marginals

VI

En aquella Espanya cesarista, com en la Roma de l'imperi, havien de predominar, literaria y filosòficament, com a úniques formes de divergència y protesta en mig de l'art palatí y la ciència dogmàtica, el misticisme y la sátira; d'una banda, l'aspiració anímica a un consol extra-humà y paradisiac, conort suprèm, lliberació definitiva que no poden tancar les potències terrenals corruptes; d'altra banda la pintura sarcàstica de la vida, la cinglada del poeta, la rialla de Demòcrit sonant en la mescolana de les classes públiques, una apelació al judici de la posteritat demanant la pròpia exclusió en l'anatema que cauà un dia sobre l'època y els seus homes. Si, malgrat les apariències, els místics y els satírics son productes d'una mateixa impulsio, y fins coexisten, a vegades, en una sola personalitat, com la dels profetes bíblics. Porfir y Juvenal, com Joan de la Creu y els picarescos, son fills d'una sola evocació. Vegis com a Espanya son perseguits uns y altres per un idèntic oficialisme pseudo-religiós, congruat en el Sant Ofici, un sol moderador de tota llibertat espiritual, de tota personalitat, de tota heretgia, de tot desfici, una sola força, que axala les ànimes reveques o sospitoses, tant si s'indinen Luis de León, com Francisco de Quevedo. Y cal observar que hi ha també una certa inconsciència en els escriptors sotmesos an aqueixa acció. Per ventura els místics sospitaren mai l'heretgia de la seva pròpia acció? Per ventura Quevedo, l'autor lapidari de la Política de Dios y gobierno de Cristo, sabia que les generacions futures en farien un heroe popular y roman-

cesc, etern burlador de tota fisonja, fuet de palaciegos y cortesans, una nova encarnació del vell Isop o de Bertoldo?

En mig de la nivellació y forsoxa uniformitat d'aquell temps, Cervantes pertany an aqueix estol gloriós de la protesta, y si per la tonalitat general de son llibre podria dirse que personifica altament la sátira espanyola y fins la sátira universal, no hi ha dubte que son personatge desprèn un hàbit d'aspiració quasi mística, ja que fa de la noblesa y del mester cavalleresc, una religió, una ordre sagrada, un ascetisme.

El teatre vingué a ésser la decoració magnífica y ornamental d'aquell cort, la quintessència de l'esperit aristocràtic nacional, ofert, com un homenatge, als seus deus. El drama, encara que expressi per naturalesa una relació bèlica de l'home ab el medi, es forma qui correspon a les etats d'esplendor y forsa consagrada. Després de la literatura fragmentaria, atomística, del romàntic, conjunció nacional de l'època ab la lírica, el teatre fou el verb d'una nova època. Com totes les altres expressions de la gran èra cortesana y real, era una perilloració de la persona del monarca y en rebia la distinció y la gloria. En conjunt, s'hi trobava el gran còdic de l'elegancia y de la noblesa; per ell parlava l'ànima del temps. En els diàlegs d'amable y graciosa concepció, d'esquidada sotilesa, delicadament literaris, casi mai verament parlats, hi podem veure la sentència doctrinaria d'aquella generació, qui havia trobat manera d'aliar en inviolabilitat el contuberni l'esperació de la fe catòlica ab la susceptibilitat més alta y el més inextinguible afany de venjança cruenta. Fins els títols d'aquelles comedies y tragedies semblaven concells educatius, pera us de delictes y petits donzells, rebrot de casals gloriosissims. Aquell teatre era bé un conjunt una epopeia, una epopeia dramàtica, si val a dirho; com havia estat una epopeia lírica aquell meravellós Romancer ont els dramàtics matexos trobaren una font inagotable, y l'esperit del qual fou esplèndidament resumit pel Quijote. El Quijote era, doncs, una fita separant les dues epopeies.

Y voleu veure ben clarament com se destruiava aquell heroe entre el concepte nou de la cavalleria, oposada en tot a la del romànticisme? Compareu-lo ab els nobles infinits del teatre espanyol, manifestació la més oficial y dogmàtica d'aquella literatura. Poseu la seva concepció de la dignitat y l'honor, de la bondat y la dretura, de la plena honra dels Gutierrez, Alfonso y Lope de Almeida, qui encarnen millor que ningú l'espanyolisme modern, ja que Calderón es per essència el filtrador genial de l'Espanya monàrquica, com Cervantes es el geni elegiac de l'idealisme migrevall. Aquell honor calderonià «patrimoni del alma», tanca en el fons contra lo que podria creures, més aviat un reste de romàntisme que de sediment barbe. Hi ha l'idea de l'autoritat incontrastada y absoluta del marit, paterfamilias, ab dret de justícia y exenció privilegiada. El cavaller de Calderón no s'mou per una vera inclinació de l'esperit, envers la dona galantejada; no sent la gelosia primordialment com una passió, com una morbositat qui rosegua la carn viva, a la manera d'Othello; es en primer lloc un justicier qui reivindica davant el món el prestigi aminvat per l'ofensa o la falta; es un venjador de l'autoritat vilipendiada, un campió del bon nom, qui atén més a la consideració ab que l'miraran els altres, comensant per la mulier propia, que a la satisfacció d'un impuls personal. Don Quijote, no. Ell se considera apart, qualche cosa de superior a la vida corrent y al concepte vulgar del dever y la justícia; fins a ell no arriba l'ofensa dels humils, que no l'poden compondre. La seva Dulcinea es la més pura, la més ideal de les concepcions humanes, perquè no té ni un vincle ab el baix món de cada dia; té l'existència terrenal y per tant assolix ab més realitat l'existència ideal; y el relleu poderós de la seva vida tota lírica, tota fantàstica, extasia al contemplador ab una imatge de bellesa no tacada per la contingència de cap malura humana; es superior al temps; ni la vellesa ni la lleitura poden alcançar-la; y ab les ales del somni, aquella subjectivitat pot pendre cos, deliciosament, en transfiguració inefable promesa sols al elegit, sobre la vil carnalitat de les pàgines

del Toboso. Ah, certament! l'escuder, els vianants, fins la propia Aldonza Lorenzo, no ho sabrien mai que un dia, un moment, moment sublim y etern en la seva mateixa fugacitat, aquelles grosses vilatanes portaren l'encarnació de la flor més exquisida de l'ensomni, y que sota llurs vestidures mal forjades hi va fer niu la bellesa, com descendien els déus orientals en el ventre de les verges escullides. Dulcinea, impalpable, fonedissa, habitava els castells mai bastits d'una llegenda mai viscuda, y allà, fora del món, Don Quijote hi acudia a adorar-la per ella mateixa, no per galania ostentosa y provocadora, com els tornejos cortesans; y desde el trono del llum y nivols, la donzella encantada rebia l'homenatge de gegants, qui mai han existit, venguts en batalles que mai se lliurarin... Oh potencia sols permesa als déus! Oh poesia única, poesia vera, o sia vera creació! En la planura sedenta, soleiosa, colrada, no hi havia ni una ombra romasa tot passant de les ales del ensomni; tant sols molins de vent que giraven inexpressius; hostals vulgarissims, refugi de tota baixesa humana; remats de moltons atravesant entre nivols de pols les sementeres, davant els pastors caiguts de l'ègloga desvanecuda; egners brutals y pàgases cavalcant damunt someres molcoses; mes vetiqui que passa Don Quijote, el gran taumaturg, l'animador d'aquella natura ensopida; el Poeta, en fi, qui suscita per un moment l'Apàrici, y transfigura la terra y crea la nova realitat. Ja no hi ha molins sinó gegants de cent brasos, com Briareu; ja no hi ha ventos, sinó castells de marlets provocatius y clastes espasioses; ja no hi ha moltons, sinó exercits en ordre de batalla; ja no hi ha pastors ni camperols, sinó guerrers y bruxots y donzells encantades; es el triomf de la Voluntat sobre la Realitat, del jo sobre el no jo, la victòria del home en aqueixa lluita sempiterna y fecundant que teneix la vida. Ah si ja es que la realitat es despertaria ben prompte, y engrunaria al poeta, el gran somniador entre els seus brassos crutels; però mai podria fer que per un moment aquella natura naturada no sia esdevinguda natura naturant, y no se sia recreada a si mateixa ab noves formes, ab bellesses noves, y no ja bategat un instant ab més vida que no ha tingut ni tindrà mai volta durant centúries y milenaris.

Y pot dirse verament que haurà estat Cervantes l'improvisador d'aquest mon sortit d'entre la baixa visió del mon de cada dia? Ah, no! L'animador n' es Don Quijote, qui passa davant els nostres ulls en cos y esperit, la mirada plena d'un foc més encès y d'una vida més vital que la de tots nosaltres. Hi ha obres d'una tal energia oculta que semblen produïdes per una forsa desconeguda qui s'ha valgut de la mà del autor pera mostrarse als homes. Obres que vinen per si mateixes, emancipades del artista, fins al punt d'usurpar-li la persona. Y Don Quijote no té verament un relleu més fort y una més alta vibració de vida que l'mateix Cervantes? Per axò podem induir en la narració meravellosa de les seves aventures, intencions no sentides per l'escriptor, intencions d'una transpersonalitat misteriosa ont no arriba la nostra connexença, o tal volta intencions suggerides o provocades en nosaltres matexos per aquella lectura, com un contagi de poesia, com si els grans llibres o de grans visions d'art tinguessen el do de desvetllar la nostra inspiració somnora, la nostra desconeguda potencia creadora, y fernes poetes d'un cop, poetes espontanis, per obra y gracia de la contemplació de la bellesa; o com si escoltessim de sobte entre l'eco de les paraules immortals la revelació d'una propia facultat no sospitada, a la manera de l'anch'io son pitore o del contagi profetisant de Saul, segons se conta a l'Escriptura.

GABRIEL ALOMAR

Conveniencias permanentes

Les noves eleccions generals no plantejaran davant la conciencia catalana el problema fonamental que deu resoldre el nostre poble. Lluny d'acoblar les forces vives autonomistes y econòmiques, consistiran merament en la lluita de la dreta catalanista ab els republicans y el caciquisme.

Mes aquest no ha sigut mai el verader problema català. La lluita no ha de ser d'un matis, sinó de tots els matissos autonomistes. No ha de

vincularse el treball en els elements conservadors, sinó en tots els elements catalans. No ha de crearse l'obra d'un grup, sinó una obra nacional.

Consisteix el problema en avençar sempre; en guanyar avui més llocs que ahir; en tenir demà més forsa que avui; en consolidar les adquisicions logrades, millorantles cada dia. Ha de consistir en saturar la nostra Catalunya ab les més potents idees, movent els esperits, somant les voluntats, sindicant els interessos, axecant el nivell de les inteligències. Ha de dirigir-se a lograr a Catalunya el govern de ciutats y viles, de Diputacions y Ajuntaments, y en portar a Madrid un grupu d'energies parlamentaris, resolta a exigir els drets naturals y històrics. Deu encaminarse a guanyar en cada elecció general més Diputats, fins a deslliurar ciutats y viles de catalans d'ànima extraviada y de cuers importats pel caciquisme.

Y aquest resultat no s'pot conseguir més que per l'entusiasta coalició de tots els matissos patriòtics. Com, sense ella, inspirar confiança als desconfiats, donar als elements econòmics l'aval d'un fecond altruisme, despertar als que dormen, coordinar els desitjos independents y lliures? Com establir una popular y vigorosa acció social, grandios motor del nostre pensament y del treball col·lectiu? Com, en fi lligar y satisfer a tothom que vulgui la propia llibertat y la llibertat de Catalunya?

L'acció catalana es cosa notoriantment distinta d'un partit polític. Aquest necessita un quefe, una disciplina, una homogeneïtat quasi mecànica, una gerarquia; aquella té que viure de l'unió de grups lliures, de la solidarització de matissos establerts ab concient energia, del agermanament de forces nombroses, de la més rica heterogeneïtat d'aspiracions y desitjos. Un partit es la supeditació d'un nucleu d'homes a un home, de variats idees a l'idea d'assolir el poder públic depressa y ab mires immediates, sovint egoistes y mesquines; una causa, com la catalana, es l'unificació d'esforços complexes, l'assoliment d'un ideal de conjunt, l'integració de grans idees y interessos.

Per axò convé conservar y desenvolupar fortament els matissos del Nacionalisme català. Però convé igualment agermanarlos pera fins comuns y empreses de tots, ab el fi de no defraudar lleítimes esperances ni sacrificar a l'independència de la respectiva individualitat les conviccions y necessitats del conjunt patriòtic. Lleusar matissos, desfer grups, cercar l'homogeneïtat, seria matar el Nacionalisme, convertir les forces catalanes en partit polític, y destruir les ventatges fins fa poc logrades per l'ufana del sentiment y del pensament de tota la rassa.

Tots plegrats representem un avenir de llibertat, una garantia de govern nacional. Units, podem llealment aspirar a la confiança de Catalunya y a un pacte d'autonomia ab el govern d'Espanya. Separats, axecats els uns davant dels altres com mons d'idees oposades, com egoïsmes irreductibles, mai tindrem l'avenir propici, mai sortirem d'aquella esclavitut creada per històriques contingències.

Y axí es evident que el pròxim setembre aqueixes contingències actuaràn encara, ni domades ni vensudes. Lluitaràn els nostres afins de la dreta; sortiran tres o quatre diputats; seguirà inconstituida l'obra catalana. La lluita serà un efímer episodi d'una política concreta, ni prenyada de magnífiques idees, ni dirigida als combats lògics de Catalunya. No serà un registre de masses energies, ni una bona pàgina pera l'història de la renaxença catalana, ni una visió sabia de permanents conveniències.

Y aquest any, com el passat, s'haurà perdut, marcant un retrocés en el nostre dinamisme social. Però el que vé, o l'altre, o l'altre, o més tart, aquest dinamisme rependrà els seus furs, acumularà totes les energies nacionals, y crearà el desllorador de la nostra llibertat col·lectiva. Allavors tots pendrem part en les lluites que ens interessan, ocupant cada hu el lloc d'honor en dies feliços, el lloc de perill en moments crítics.

Esperemho en fi de Catalunya. Pera ser un dia realitat positiva, social, el lliure govern català en la conveniència dels pobles espanyols, es necessari l'agermanament veritat de tots els grups autonomistes y de tots els elements econòmics.

Solament axí poden lograse els vint diputats indispensables pera incoar y guanyar a Madrid, ab un penós y formidable treball parlamentari, el plet definitiu de la vida plena de Catalunya.

J. LLUHI RISSECH

LITERATURA

Els préssecs

El mujik Tikon Kuzmitch, en essent a casa tornant de ciutat, fa venir els seus nens.

— Veieu — els diu — el bell present que us fa l'oncle Ephim.

Y davant dels nens, que hi havien corregut, el pare obra l'paquet que havia dut de ciutat.

— Oh! Quines pomes més boniques! — fa en Vania, un noi de sis anys — Veies, mamà, que vermelles!

— Axò no deuen ésser pas pomes — diu en Serguei, el gran. — Mira la pell: es coberta d'una mena de pel moxi.

— Axò son préssecs — els diu el pare. — D'aquesta mena de fruit no n'havien vist mai. L'oncle Ephim ha fet pujar un presseguer en el seu ivernacle: aquest arbre necessita escalfor, y en el nostre país no pot brotar ni donar fruit sinó dins dels ivernacles.

El ters fill de Tikon, Volodia, pren la paraula.

— Què es un ivernacle? — demana ell.

— Es una casa gran ab parels y tendalada de vidres — respon el pare. — L'oncle Ephim m'ha explicat que 'ls fan tot de vidres pera dexar passar el sol y rescalfar axí les plantes. A l'ivern encenen dins l'ivernacle una estufa que manté sempre una calor igual... Dona: agafa i més gros d'aquets cinc préssecs; y pera vosaltres, fills meus, veus aquí els altres quatre.

El vespre mateix, el pare diu als seus fills:

— Com trobeu aquest fruit?

— Jo, el meu l'he trobat tant sucós, tant fi, que n'he guardat el pinyol pera plantarlo en un test. Potser ne sortirà un arbre ben bonic.

— Me penso que tu furies un bon jardiner — respon el pare. — Tu ja t'ocupes de fer pujar els arbres!

— Jo — diu el petit Vania — el meu pressec l'he trobat tan deliciós, que he demanat a la mamà que m' donés la meitat del seu. Emperò l'pinyol l'he llençat.

— Axò vol dir que encara els molt criatura, tu — fa l'pare.

— El pinyol que en Vania ha llençat — saltà l'fill segon, en Vassili — jo l'he aplegat y l'he trencat entre dues pedres, car era molt dur. Dedins hi he trobat una ametlla que tenia l'mateix gust que una nou, emperò era bastant amargant. Y he venut el pressec per deu kopeks: d'altra part no valia pas més.

El pare va fer anar el cap y va dir:

— Tant mateix comences massa aviat a comerciar. Que tens ganes de ferte mercader?... Y tu no tens res que dir, Volodia? Per què t'estàs axí tant callat?

— pregunta en Tikon a son fill tercer. — Que no era bo l' teu pressec?

— No ho sé pas — respon en Volodia.

— Com es que no ho sabs? — replica en Tikon. — Que no te l'has menjat?

— L'he portat an en Gricha — respon en Volodia. — En Gricha està malalt.

Mentre que jo li donava tot allò que tu ens has dit dels fruits de l'oncle Ephim, se mirava l'meu pressec ab uns ulls... Allavors li he donat; y com que no l' volia acceptar, li dexat a la vora d'ell y he fugit corrents.

En Tikon Kuzmitch va posar la mà sobre l'cap del noi, dient:

— Te serà retornat.

LLÉO TOLSTOI

Lo que deuen fer es aprofitarvos de les preocupacions dels governants espanyols pera aplicarvos a la vostra utilitat. No voleu assimilarvos als déus pobles de la Corona? Doncs, millor! apliqueu delinant el vostre propi caràcter, tracteu de enrobustir els fonaments de la patria filipina... No voleu donarvos esperances? Enhorabona! No espereu en ells; espereu en vosaltres y treballau. Vos neguen la representació en les seves Cortes? Tan millor! Encar que conseguissiu enviar diputats elegits al vostre gust, què aniriau a fer en ells sinó ofegarvos entre tantes veus y sancionar ab vostra presència els abusos y faltes que després se fassin? Mentres menos drets reconeixen en vosaltres, més raó tindreu després pera espolsar el jou y toràrl'oshi mal per mal. Sinó voleu ensenyarvos el seu idioma, conreeu el vostre, extenseu-lo, conserveu el poble son propi pensament y en lloc de tenir aspiracions de provincia, tingueu de nació; en compte de pensaments subordinats, tingueu pensaments independents, a fi de que ni pels seus drets ni per les costums, ni pel llenguatge, l'espanyol se consideri aquí com a casa seva, ni sia considerat pel poble com a nacional, sinó sempre com invasor, com extranger, y tart o d'hora tindreu la vostra llibertat.

Josep RIZAL

El Nacionalisme i 'ls obrers

Es un fet que la massa obrera de la nostra terra ve mirant amb certa preocupació el moviment nacionalista. També és veritat que el moviment de tot un poble no pot triomfar sinó comptant amb el sentiment i la adhesió de les masses populars. És doncs útil el cercar les raons d'aquella preocupació, esbrinar-les i deduir la conducta a seguir.

La massa obrera de per tot el món a l'hora present viu negitejada per una fonda esperança de capgirament i de renovació; viu amantent a totes les promeses de millorar la condició social, s'allista i forma sota les doctrines i les banderes que li prometen un nou ordre de coses que mudi la situació del proletariat. Aspira a la solidaritat internacional, a la realització de redencions que esborrin fronteres i patries, a un humanisme mundial i cosmopolita que sembla rebutjar com velles les creacions dels núcleus nacionals.

Aquest sentit cosmopolita de les aspiracions obreres té un fons de veritat. És veritat fins a un punt, més enllà del qual, la doctrina carà trossejada per les advertències de la realitat i de la vida, anteriors i superiors a les combinacions de les organitzacions polítiques. Els núcleus artificials, les agrupacions filles de matrimonis, de guerres, de tractats, de combinacions polítiques circumstancials i sempre passatgeres són modificables, combinables i destruïbles al infinit; les agrupacions naturals, filles de la topografia, del clima, de les rasses, del medi quins drets distintius són obra de la natura, són incambiables. Cap problema de la vida, com cap sistema, podrà descomèixer-les. En el darrer congrés socialista d'Amsterdam, en Jaurès regonèxia la variabilitat de les condicions i necessitats nacionals.

Les grans i renovadores corrents de la vida passen per sobre dels fronteres però no les destrueixen. La història és plena d'aquestes grans fructificacions dels principis i dels sentiments que constitueixen els grans de la evolució humana. El Cristianisme, el Renaixement, la Reforma, el Racionalisme i el Socialisme han estat a influència i han cristallitzat la seva eficàcia en centenars de pobles del món. Son corrents de la vida, alienades de la història que s'expanden en els pobles i saonen, com les llevors, segons la terra aont es depositen.

L'estudi dels fets socials anirà cada dia aclarint conceptes i vindrà una rectificació de les prevencions obreres contra les nacionalitats naturals, organismes en quins naturalment deurà vivificar-se tots els principis renovadors del viure.

També a la reflexió i a sos resultats cal confiar la rectificació d'un altre concepte que ja s'ha referit concretament a les classes obreres catalanes.

Aquestes com el moviment obrerista general mira tots els problemes de la política desde son punt de vista social. Y en aquesta disposició del seu esperit, instintivament es pregunta si la fórmula del Nacionalisme català produirà un ambient polític més o menys contrari, que la organització actual, al espandiment de llurs reivindicacions.

Els predicadors superficials han fixat la mirada de nostres proletaris en un fet i es que les classes mitges naturalment conservadores formen el nucli més gros del Nacionalisme militant. Y deduint d'aquest fet ben natural i explicable, circumstancials i pre-volgueres conseqüències, han desviat tot estudi serà del problema fins en aquell aspecte en que la massa obrera el planteja.

Mes com per ma part sento una fe cega en la força de la raó que tart o d'ora s'imposa i veig ben clar la que abona seguen les masses populars les principals mantenedores de la llibertat dels núcleus naturals, sense impaciències ni afalacs, que menyspreuen a qu'is fa com als que els reben, devem els nacionalistes raonar en veritat, dextant que l'temps assaoni i fructifiqui els nostres convenciments.

Dues raons fonamentals i manifestes portarien a les masses obreres a engrosxir l'estol del Nacionalisme.

Els centralismes sols poden subsistir ab un doble règimen de forces. Necessita un doble exercit de funcionaris i de guerrers. Son forosament burocràtics i militaristes. Necessaria-ment són màquines de govern velles, atrassades, cares y malefueres. Fan cara la vida, ofeguen el llure espendiment de les energies. Comparen la Rússia que ara's desfa, ab els Estats Units d'America que cada dia vensen, comparen els obrers languis ab els pobres *muñicks* de la vella Rússia. És doncs lògic y natural que veïem barrejades les reivindicacions nacionals i proletàries a Polònia, a Finlàndia, al Mar Negre, y no es fàcil que fassi camí el moviment obrer rus sense que la unió de pobles que viuen sotmesos a la autocràcia russa recobri sa llibertat. Y de les penaltats, sofriments y misèries que porta aparellat el règimen centralisador,

militarista y burocràtic en patim tots, però en primera fila els obrers. No poden aquests doncs refiar-se de cap millorament de sa condició social dins del Estat centralisat.

Afegim a la raó de caràcter general que acabó d'indicar una altra. És impossible que pobles que tenen diferent tipus social, fondes diferències en tots els ordres, seguin el mateix ritme de progrés. Vull dir que si els obrers de nostres centres manufacturers y fins els nostres obrers pagesos tenen de portar el compàs que marquen els pagesos de Toledo y Avila, m sembla que poden els nostres esperar alguns sigles en fer via.

Aquestes raons les crec reflexivament positives a conduir el proletariat

català cap a la aspiració de la autonomia nacionalista.

Diguís lo que's vulgui, el moviment nacionalista es fonament renovador de la vida, diria que es fonament revolucionari si aquesta paraula no tingués com té un sentit esquitit y desacreditat entre nosaltres.

Y com en el curs de la evolució y de la vida les coses obeeixen sempre a lleis bens naturals y raonables, no hi ha dubte que les masses catalanes ajudaran a deslliurar-nos del Estat centralista y burocràtic; axò serà y's conseqüència sense necessitat d'adulacions ni afalacs enlluernadors. Y sinó, al temps.

JAUME CARNER

(De Seren)

La Festa de la Bellesa

Excepcional importància ha tingut per la vila de Palafrugell i per tot el baix Empordà, — que els anomenen el Empordà petit, — la celebració de la Festa de la Bellesa. A més dels forasters que ja hi eren ab motiu de la festa major, comensada l' 20, diada de Santa Margarida, tot el matí anaren arribant tarraconades de gent de totes les viles y llocs d'aquella hermosa comarca. Era tant l'interès que havia despertat la festa, que s'arribà a oferir per una butaca, cinc vegades el preu de cost, sense que fos possible trobar ningú que volgués cedir les que tenia.

Era una cosa altament consoladora veure l'entusiasme que demostrava la gent per una manifestació purament artística. Tothom parlava de lo mateix, tothom se desfeia per poder observar als artistes que havien concorregut a la cerimònia. Y el cor s'axamplava pensant que tots aquells obsequis, totes aquelles ovacions que fins ara havien semblat patrimoni exclusiu dels polítics d'oratoria buida y enlluernadora, hi havia un poble prou conscient per ferne ofrena als representants de l'art català en les seves diverses manifestacions.

Tot es el comensar de les coses. A l'Empordà, la terra que rebé en son sí la lleu grega, li tocava donar l'exemple. Altres comarques seguiran y l'art nacional, síntesis y glorificació de l'ànima catalana, florirà esplendorós de les aspres serres del Pirineu a la radiant blavor del nostre mar llatí.

La festa va celebrarse en el teatre del «Centre Fraternal», hermosa sala de construcció moderna, però que resultà insuficient per la gentada que va congregarsi. Ja de molt abans de l'hora senyalada per la comens de l'acte ocupava palcos y butaques una munió de senyores y senyorettes que ab llurs cares hermoses y gentils vestidures alegraven els ulls y haurien justificat ab la seva sola presència l' nom de Festa de la Bellesa que havien donat els organitzadors a la que s'anava a celebrar.

A l' hora marcada ocuparen són lloc en l'escenari els jurats de música y literatura y els representants de les autoritats y de la premsa. Seguidament y com ja era conegut el nom del guanyador del premi de poesia, nostre company en Gabriel Alomar, qui no pogué assistir a la festa per trobarse indisposat, se procedí a proclamar la reina que ell havia escullit y que fou la gentil dama de Josefa Ventós, esposa del conegut escriptor y amic nostre en Jaume Massó y Torrens.

Voltada de la cort d'amor, composta de senyorettes palafrugellenes, elegants y boniques com emporadanes que eren, la reina ocupà l' seu elevat sitial als acorts d'una sardana y comensà la festa, llegint el discurs del President del Jurat literari en Joan Maragall, l'Agustí Casas, de Sant Feliu, per no haver pogut aquell mooures de Barcelona. Tractantse d'un discurs den Maragall, no cal dir si seria hermós y rubí de poesia. Mes avall el trobaran nostres llegidors, pera que puguin assaborirne les bellesses.

Grans aplaudiments coronaren la lectura, aexecantse tot seguit en Joan Vergés y Barris a llegir la Memoria referent a la part literaria. Memoria que es un veritable anàlisi crític de les obres presentades a concurs, fet a consciència y que revela en son autor un bon gust y una ànima de poeta.

El mateix senyor fou qui s'encarregà de llegir la poesia de l'Alomar, *Les Cabelleres*, fentho d'una manera magistral, que arrencà grans picaments de mans a l'acabament.

Ab la lectura d'alguns fragments de *L'home bo*, el treball de prosa premiat, que feu son autor en J. Pous y Pagès, acabà la primera part de tant hermosa festa.

Indubtablement la segona meitat, que omplena per complert la música, fou la que l' públic rebé més de gust. Y es natural: escoltar una cançó o una sardana, no requereix l'esforç d'atenció que demana l'audiència d'un treball literari, sigui de la mena que s' vulgui. En un auditori nombros, en el qual no pot haverhi l' reculliment necessari, aquest sempre es farà pesat. Cal que 'ls organitzadors d'aquestes festes ho tinguin present y procurin alternar la poesia ab la música y una y altra hi guanyaran.

La música no demana als els esperits lleugers aquell grau de concentració que exigeix la literatura pera arribar a fruir qualseuna de les seves bellesses. La música s'escolta sense esforços y axi pogué veures en la segona part de la festa.

Després del discurs del President del Jurat musical, en Felip Pedrell, que no cal judicar perque ja podran veurel nostres lectors a continuació, na Eulària Lambert, germana del guanyador del

premi de cançons en Joan B. Lambert, acompanyada al piano per aquest, cantà exquisidament alguna de dites melodies y altres de les premiades ab l'accessit, de les quals es autor en Juli Garreta, de Sant Feliu. Unes y altres són notables. De les primeres se feren repetir el *Toguen a mort* y una altra de cantada per el bariton en Josep Bataller. De les segones se'n repetiren també un parell entre mig de l'entusiasme general.

Y vingué l' torn de les sardanes, executades per la cobla de la Bisbal y que foren rebudes ab grans aplaudiments. Un cas notable es que un dels guanyadors d'aquest premi, que fou partit entre dues composicions, no tant sols no s' presentà a recullir la seva part, sinó que ni va enviar el seu nom, de manera que encara no se sab qu' es el autor d'aquella sardana. L'altra meitat de premi fou adjudicat an en Francesc Pujol, del «Orfeó Català», qui hagué de sortir a rebre les agradoses manifestacions.

Acabà la festa ab un hermós parlament de gracies den Jaume Massó y Torrens que també publicuëm a continuació, essent obsequiat a la sortida la reina y la cort d'amor, junt ab les demés persones invitades, ab un refresc en la sala del «Centre Català», qual secció de Belles Arts ha sigut l'organitzadora de tant hermosa manifestació de cultura. La nostra enhorabona a tots els que la formen y en particular al infatigable Joan Linares y Delhom, que ab el seu entusiasme y la seva fe ha fet miracles.

Servexis a tots el resultat obtingut pera encoratjarlos a perseverar en la via empresa. Estem segurs de que ho faràn. Y per axò, al donarlos la nostra felicitació, no 'ns despedirem d'ells ab un *adieu*. Fins l'any vinent, els diguerem.

Discurs den Joan Maragall, President del Jurat literari

Aquí ens hem aplegat pera tractar belles coses; pera parlarne, pera sentirne, pera aclamar als qui les han fetes y procurar-les un increment de vida, y pera posar, com símbol vivent de bellesa, una dona en un trono.

En aquest món nostre la dona es el major símbol de bellesa, perque ella 'ns inspira aquell gran daie de creació en delect de bellesa, qu'es l'amor. Tot delect de bellesa va a parar a l'amor, perque essent bellesa revelació d'immortalitat l'amor que crea es condició de l'immortalitat d'aquest món nostre y per axò n'es també l' més fort daie. Y essent l'home la suprema expressió y sentit del món, l'amor a la dona es el suprem daie de immortalitat terrenal, y ella l' major símbol de la bellesa per la que aquella immortalitat ens es revelada y se 'ns fa atrialment.

Per axò un pot trobar o imaginar homes poc o gens sensibles a moltes manifestacions de la bellesa, però no homes insensibles a la seva més forta sollicitació, que es l'amor; potser qu'en molts sia aquest poca cosa més que l'instint animal, per si sol poc digne de l'home; podran alguns venerarla y negarshi per altres afanyes espirituals; però esserhi del tot insensibles, essent plenament homes, no podem pas imaginarho.

Y quants n'hauréu vist que mai s'havien adonat de la bellesa del món, tornarsi sobtadament sensibles quan se han enamorat, com si llavors tot se 'ls hagués illuminat ab la forta llum d'immortalitat de l'amor. Y també n'hauréu vist d'altres procedir inversament, que el molt sentir la bellesa de totes les coses els ha dut a ésser molt y molt amorosos de la dona. Però encara es més freqüent que un y altre estat (de sentiment de tota bellesa y de sentiment amorós) sien com una mateixa cosa, o bé un doís afanyarse en anar y venir de l'un a l'altre, que no troba repòs ni vol trobarne.

Alguna volta un rostre de dona veu haurà illuminat tot un paisatge, donant sentit a les montanyes, als boscos y a la remor de les fonts; y la dolor dels seus ulls veu haurà semblat la mateixa dolor del cel del seu país feta viva. Y a l'inversa, ho he sentit dir no sé ont de aquell enamorat que quan anava a la terra de la seva estimada, no més de contemplar el color dels camps, y l'aire y el posat dels arbres, y de sentir aquella mena d'aroma que cada enconrada té com propia, y escampar la vista per tota la rodalia, ja se 'ls representava la figura aimada en tal manera, que ell, ab llàgrimes als ulls d'entènt, comensava amorosament a parlarli. Però encara més sovint deu passar lo que vos haurà passat a tots vosaltres en la vostra joventut: que si en un moment de llum

heu contemplat l'terra que tenia al davant; corporentvos la seva bellesa y com aquell qui diu veient l'ànima, desseguida l' nom de la dona aimada haurà d'esma brollat dels vostres llabris com un desig de que en ella s'encarnés aquella bellesa, pera vosaltres poder ferla immortal possehitla. Y es axò: que'l fort sentit de la bellesa donantvos el daie de la immortalitat que ella 'ns revela, va a parar a l'amor creador. Y de aquest mateix afany d'immortalitat neix, germà de l'amor, l'art, creació espiritual de formes immortals. De modo que l'art no es sinó una mena d'amor.

Per axò trobem tan admirable aquell profund sentit ab que 'ls grecs poblaben la natura de fantasmes humans; que en cada font hi veien una nimfa y en cada bosc un geni protector, y en tota forma natural un daie de forma humana; y que l'aire, la terra y el mar eren tots animats de les figures y les passions dels homes. Y tot axò no fou pas una pura y vana fantasia, sinó llumosa endeviniació de que en aquest món tot va a parar a la naturalesa humana, y de que'l daie d'immortalitat que dona la bellesa sols en amor pot satisferse. Es aquest un sentit etern que 'ls grecs representaven maravollosament en son temps — oh! Venus, mare de l'Amor! — y per axò el record d'aquell poble ha restat en l'esperit humà ab prestigi d'eternitat.

Y en els nostres moments de més claror tots ens sentim encara grecs, y si sentim els que vinguen. Miréu: teniu al davant una montanya molt alta, que al cim van fonsenthi les neus a l'escalf del sol de primavera, que hi brilla sola el cel blau. Tota la montanya en regala d'aigua. La negror dels boscos alts s'illumina ja ab la tendra verdor de la fulla nova; y en les falades més baixes que ompluen anant a caure dolçament al pi, hi ha una prada fresca, volada de faigs que li donen una obra clara; y en el tot de verdor de la ondulada catifa, picada ja de flors primerenques, s'hi sent una font amagada, que canta en la solitud. Potser moltes voltes heu vist altres prades semblants, o bé aquesta mateixa, sens heuren altre esment que'l d'una frívola complacència. Però avui, aquest mati de fresca llumositat, són en estat de gracia, y la prada se vos posa al davant altra ment bella; el cor vos fa un salt y desseguida una delícia s'escorre fora per totes les vostres venes, y fins a la pell sentiu un plaer estrany, y sentiu també una dolça tobiar en el front y en els ulls llàgrimes. Aquest tros de terra ha cobrat un ésser, s'ha fet bell al vostre sentit, y el vostre sentit neda en la bellesa de la prada, y la mireu y la mireu encara, y podeu acabar de satisfervos; y s'alsa l' vostre pit en un sospir, y obriu els brassos com per abraçarla — abraçat una prada! — y lo mateix que folla li diu: «Oh! parlem, l'estimol!»

Axi nexen l'amor y l'art ensems, que desseguida l' vostre sentit hi evoca una forma de dona. «Oh! si aquí hi fos ella!» exclama el jove enamorat, y pel cas d'aquell moment tots són joves y enamorats, y la dona apareix al vostre sentit intern; apareix en l'ombra clara dels faigs, damunt la verdor florida; se mou, alsa 'ls brassos, s'inclina, vos somriu, son peu bat compassadament l'herbatge; fèu-seu aquí que dansa. Es l'art de les arts, que neix juntament ab l'amor, y en ella són totes les altres. Dansa. Oh! y que es pura sa forma, y ab quina armonia variada! Voleja sa falda clara, y al pit porta flors enceses, y té rossos els capells, y una llum blava als ulls, y la cara alorada. Dansa, y del compàs del seu cos brolla una música que vos canta per dintre, y ella, també, no sabèu si canta o parla, parla, parla també ab compàs, y vos diu: «qu' es vos diu? Oh! no volguen pas saber massa pel just; que no ho veieu que era una fantasma? Mes era una fantasma divina que vos ha revelat, sense dirvosel, el misteri de la immortalitat de l'ésser. La bellesa del prat al peu de la forma augusta de la montanya, que al cim brillen les neus al sol, y els boscos alts hi verdegien, y la font canta amagada d'entre de l'herba florida, tornantsevos art y amor, vos ha donat un instant de vida eterna. ¿Qu' es volia?»

Doncs una festa de bellesa hauria d'ésser la representació d'un d'aquests instants. Pera ferla nosaltres, aquí tenim l'Empordà, que per mi, que es la flor de Catalunya, perque tot lo que fa a Catalunya y hi ha en ella, desde la neu dels Pirineus fins al baix horitzó marí, també fa a l'Empordà y en ell se troba. Doncs triaria un lloc que fos axi mateix la flor de l'Empordà — com aquell qui diu la flor de la flor — y triaria l' més bon temps de l'any, y a les envistes de les altes blancors de la gran serra y de la blavor del mar sota l'altra blavor del cel, y en un prat ben vert y de bona ombra faria comparexer les notes emporadanes més boniques, que serien com la flor de la boniquesa catalana, y que dansessin! Agafades de mans ab els fadrins més forts y destres, coronats de vermellor, que dansessin la gran dansa, la sardana, y l'amor ja hi fora. Y uns bons cants! Que tants com són de mena cantadors en tota la nostra terra hi acudissin a cantar cançons velles, perque tothom pogués conèxer quins les canten millor, y cançons noves pera donar la palma a la més ben trobada. Y lo mateix els poetes, a veure quin més forta donaria la santa estretmitat de la paraula, y també 'ls qui fan viure la pedra en forma humana, y els qui barregen no més color, ja n' tenen prou pera crear la imatge expressiva de l'ànima de les coses; tots aquí en un bell redós que 'ls guarnissin favorable a l'ensomni de les coses imaginades. Y tot voltant nins que juguessin a mil jocs de corre y riure, y vells en els pedrissos al sol y a l'ombra, que duguessin aparellades rondalles y belles sentencies. Y fires de totes les coses del pla y de la montanya, que comrades o venudes fan la vida més bella. Oh! qui pugui brigit y quin vavé y quines rialles; y quin lligarse 'ls

ulls y els cors, y quin alsarse glories noves y coronar de fulles fresques els fronts que's comensen a acotar marçits y les blanques cabelleres. Oh! les grans festes anyals de la bellesa catalana!

Mes axò no s' fa pas de cop y volta, y heus aquí que ara nosaltres comensem. En un grà de poesia, en una bella passada, hi ha la lleuor de tota la bellesa del món. Y axi com vos he dit que de Natura contemplada en estat de gracia ne naxia l'amor y tota llei de boniquesa, també ara vos dic que una paraula inspirada, una armonia profunda vos pot donar ab delícia d'estranya y concupitrada fortalesa la visió de totes les neus de les montanyes, de les verdors renaxentes, de la font a l'ombra y de l'aimada que hi dansa somrientvos. No més cal la gracia.

Deu heja volgut donaria an aquells dels quals ara anem a sentir les obres, a nosaltres quan havem jutjat lo que de tota altra manera es injustable, y a vosaltres pera gaudirvos en plenitut y puresa.

Fragments de la Memoria den Joan Vergés, del Jurat literari

Els organitzadors de la Festa de la Bellesa, tots joves qui més qui menys, ab el cor ple d'il·lusions y el cervell rubí de somnis, tingueren la visió d'un dia com avui, en que seria aplegada molta gent en un lloc d'aquesta vila, de la nostra vila de Palafrugell, tant sols pera anegar l'esperit en la fruïció puríssima de l'art. Per una vegada no sentiria a parlar de taps ni de surro, ni oïrien cap nom, ni veurien cap símbol que 'ls hi recordés el treball cotidià, la ocupació habitual molt honrosa certament, però, elevada per dissort a part integral, a element essencial de llur naturalesa, y fins a síntesis de llurs facultats y potencies, idees y aspiracions. Vindrien devotament, fervorosament, a combrar en el culte de la bellesa, llure l'esperit de pensaments mesquins y cabories profanadores, y elevarien el cor y el cervell a les regions superiors de la intel·ligència, viurien un temps la noble vida dels poetes, dels creadors, dels artistes; dintre un ambient ubriagador de fruïcions quasi divines, de sensacions intensísimes, de percepcions refinades de la eterna bellesa. Y una alenada d'art purificador, passaria suauement per damunt de la vila industriosa y ens dexaria a tots l'esperit asserenat y el cor més ample y la lleuor potent d'una veritable regeneració.

La encisadora visió prengué forma en nostra pensa y emprenguerem tot seguit, sense defalliments ni dubtes, el mal afressat camí de sa realització. Ens calia evocar l'art absolut, no la paròdia ridícula, no la migrada concepció d'un art mancat y rutilant. Per axò rompèrem moltsos vells y forem revolucioanaris, y alsarem un temple nou en el sagrat terror dels Jocs Florals de nostra patria, pera honrar millor la memoria dels antics trobadors de Catalunya, de nostre Rei en Joan I, l'aimador de la bellesa.

Elis premis en metale y el respecte absolut a la llure inspiració dels poetes, donen l'estil a la nostra obra. Deis resultats en jutjaréu vosaltres. Bé n'haia Catalunya, nostra patria, qui en son sí coava el ferment de l'art sagrat. Hem remogut lleument la terra y hem vist brollar en amples flamarades, el foc ocult de la inspiració creadora. Hem cridat la primavera y ha vingut a nosaltres el raig del sol enlluernador que vivifica y regenera, el baume torbador d'una esclatant florida, han caigut a damunt nostre ruxades de llurs esplendorosos. Y nosaltres, els elevats pel voler voseu a sacerdots del gran culte, hem enfonsat les tremoloses mans en el tou luxuriant de la ruxada, y de les flors més belles n'hem ajustat un exquisit ramell que volèm axecar a vostres ulls, com la sagrada forma, com el Verb sacrosant de la bellesa.

Y ara que os diré? En aquesta festa nova, no tenint recorts que evocar, siam pèrves cobejar una esperança. Permeteu guardar la consoladora creença, de que no serà l'assaig d'aquest Concurs un fet isolat en la Terra Empordanesa; més bé la primera pedra d'un altiu monument, d'un esplendorós renaixement artístic.

La nostra obra està molt lluny d'ésser perfecta. Nosaltres somniem quelcòm de més gran que no tingui reiaçió ab les nostres pobres forces. Tant debò aquests somnis esdevinguin realitat hermosa; y cada any en un lloc diferent del Empordà, ressonin els cants sublims dels poetes de la terra, les fons melodies que d'uen en son sí la força inafudadora dels aires catalans, el ritme magestuós y seré de la nostra dansa. Y sia com un potent esclat de Joventut, com l'hinne sagrat d'una russa noble y vigorosa, adoradora fervent de la Bellesa.

«Les Cabelleres» (fragment den Gabriel Alomar, premi de poesia

(Evohe! Veu cantar les vives cabelleres qui en giravolt grandíols escampen, volanderes, per l'ampit del món una esplendor triomfal; traspassen l'esperit d'una aura feminal, dexant un baume ardent sobre les blanques vies; dispenen, tot passant, les fonsdes melanges, y animen ab llur vol la trista solitud com un present gloriós d'eterna joventut. Cauen superbament com a vitals cascades y formen a fetsar copioses torrentades, brollant com un gran doll, volant al buf del vent; s'escomenyen entre els pits marmoris dolçament; cobren el dors nu d'una ampla nuvolada, y púdiques, soltes, damunt la carn rosada depoen un mantell de suau dianfianat. O passen esparpint un bes apassionat.

Al fons del Venusberg, el níctic arrassar, taparen ab amor el pit del Cavaller. El mur dels monastirs, ab místiques ofrenes, dexaren bells presents de bucles y de trenes. Francesca s'hi abrigà dins l'ombra del infern girant per l'aire impur en son martiri etern. Flametta els cubri de flors mentres Lionella contava el bell estol d'impúdica novella, Beatriu les dugué al cel com una boira d'or, Laura les destexí; les destrenà Lionor. Desaven els talons de nostra Agna Maria y al títim de Romeu cantaren l'elogia ornaren de polsims el cap de les Unions, fingiren pastorals al pati dels Triarios. Rodaren ab el fus ó el torn de Margarida per tot difuminant un aura amorosa, estetes de claror, vibratils rossagalls, disseminats penjols, multicolors plomalls... llur forma perenne per tot se transfigura y s' mostra en els moments més alts de la natura. S'eleva poc a poc, ab moviment suau, del vespre silencios ple de serena pau; dels núvols se desprén en llargues floodures o en davassalls de foc caiguent de les altures y brollen glops de fum dels sotils familiars com del cendrerós callu de primitius altars; y esclata ardentament ab milers d'espices damunt el flam furios de les sagrades pires y sobre el mar sorgeix ab crestes escumants batent la senetol dels penyalars gegants; y en els fondals ombrios de llums emergadines congria el món ocult de les ciutats marines y tomben tendres fols de esllanguits desmais mirantse d'els seus gecs com ab brunyits miralls; corona dels lleons l'olímpica feresa, y flota dels cavalls ab la crinera extesa que en el fèrbid galop dels equadors triomfants s'enrola per damunt el dors dels huracans.

Ah! Els seus amats cabells que irradien com un astre y dauren sobre el pòls blancurs d'labastre, els seus cabells de sol, els seus cabells divins nuats sobre ton front, sobre ton front d'estínx. Un halit torbador del ros capell s'eschala. Tenen extremitats com el batec d'una ala. Tus brassos moribns, nús, fermentos lentament se josten sobre el cap ab doís esllangiment. Mon bes hi sent el foc d'una ardentor humida mes mass un bategar de torbulenta vida quan ab passió, de nit, els desnuem els dos y tomben opulents en nímbe esplendorós.

«L'home bo» (fragment den J. Pous Pagès premi de prosa

Passà molt temps, l'Antón s'era fet vell y gaire bé ja no podia treballar la terra. Fora d'acordar l'hort, pelar marges y canimals y escotar els fruiters, úniques felices que convenien als seus anys de lo lleugeres, no feia sinó portar el regiment de la petita hisenda que havia afanyat, vigilant i dispendant lo necessari pera l' bon creure de les pessas, la sembra dels fruits y la collida y agensament dels fruits y les treballades que volien les diferents menes de vianda. Y com no tenia fills; com per ell y la seva dona ben poc als feix menester, descansadament, passava en merescut repòs els últims anys de la seva atafegada vida, hermosament senzilla, quieta, planera, tota ella magnificada per l'amor al bé y al treball, les dues excel·les virtuts que fan serena y lluminosa la consciència.

No estava mai en vaga per axò. Quan no havia d'ésser a l'hort; quan no voltava resseguint el cabal, feina que mai desaténia, volent veure ab els seus matexos ulls lo que les terres demanaven pera llur millor aconduiment, sempre tenia requesta d'algu que era en necessitat d'un bon concell, o de gent mal avinguda que anaven a trobarlo cercant que 'ls retornés la fugida pau y concordia que, torbats per la passió, no atinaven ells a fer per manera de restablir en llur tracte.

Tot lo que l'Antón havia perdut de forces ab els anys, ho era guanyat en bonesa de cor y claretat d'enteniment. Axò feu que la seva anomenada d'home aiençat y beuñofort, sortint del clos de la vall, s'extengués en tanta manera per la rodalia que en tot aquell seguit de montanya no s'axecava una sola desavinensa que no fos sotmesa al seu parer y ab els seus justos y sabis concells acabada.

L'ombra d'una flota de lladoners que vorejaven un costat de l'lar durant les caldes de l'estiu y el redós de la llar quan venien les fredorades, eren el temple d'aquella patriarcal justícia. Allí l'Antón, en mànigues de camisa o abrigosat ab el capot, segons el temps, escoltava reüllit, benevolament majestuós en la seva venerable senillesa, les raons y descàrrecs d'uns y altres. Quan ja s'havia fet capàs dels torts y drets de cada hò, dictava la sentència. Y sabia parlarlos tant al cor, sabia trobar en la seva bonesa paraules tant lluminoses y senzilles; era tant evident la detura y bon fi de lo que 'ls deia, que, sense necessitat d'imposició, sens fer esment de que que al món hi haguessin lleis, concertava les voluntats més contrapuntades y els interessos més desavintats.

Ningú tenia recordansa de que les dugues parts contraries no haguessin caigut al capdaval voluntariament a la raó després d'haver escoltat els seus concells. Ben al revés de lo que sol passar ab la justícia dels jutges, que sembla establerta pera que 'ls homes visquiguin agermanats y únicament serveixi pera portarlos a viure en guerra encesa una vegada han tingut el mal punt de ferla intervenir en les llurs desavinenses.

Y es que 'ls jutges y les lleis, com si la bona gent no tingués cor, no més parlen als homes de drets y obligacions en paraules seques, axerriades, mentres que l'Antón posava en les seves totes la tendresa de la seva ànima esplendorosa bona, reitrentios l'ajuda y benevolensa que s' devien com a vells, fentlos veure l' bé que 'n pervindria, pera ells y llur families, de viure en bona concordia pintantlos ab vius colors els disbarats y trifoliques que podrien sobrevenir d'entossudir-se en voler cada

hò que
Y com
que 'ls
del cor
senzill
tintlo
alli mi
festa d
vidant
que 'ls
comiat
malav
Aquí
vell pa
pale de
cells i
la por
conten
vinyue
vingué
da, y u
terior
les s'ra
sièra
els hav
xava l
pausa
pendre
estone
eren d
tota la
brollar
dorosa
somriu
ulls y
marav
samen
la visi
Y ax
els die
mosan
pau q
venia
duime
D'en
havia
y tot d
de llan
ment y
en la t
la seva
nyenc,
que 'ls
aconso
punt d
pensar
record
sols pe
na qu
mal f
determ
pera n
ulls q
fort y
Si b
seva d
En t
s'havie
dexat
ment,
fet aq
Tot lo
bones
que 'ls
els to
seva v
com el
densat
culmi
gaire l
l'agru
o altra
de que
incapà
que la
Aquí
gut he
l'Antó
a tenit
at qu
seva o
Y co
també
ab els
tant b
que b
d'osid
haver
d'inqu
conter
donat
que se
leneses
que h
l'agru
nal, p
Perc
raons
nyat
nens
ab qu
capa c
pobre
no to
va li d
vialri
sigat
la fi d
d'aqu
entre
que 'ls
tracta
sinvol
sevol
La l
la vidi
dels u

hú que passés la seva puntosa rancúnia. Y com no hi ha cosa més encomanada que la bona sensibilitat, quan brollen del cor de manera abundosa, afable i senzilla, els més rabiosos enemics, sentitio acabaven donant-se la mà, i allí mateix alegrement se celebrava la festa de la benlaurada mudança, convidant l'Antón a menjar i beure lo que 'ls fes menester, abans de donarlos comiat ben vinguts i sense ombra de malavolencia.

Aquestes eren les grans alegries del vell pagès. Quan, ab un darrer predicat ple de santoses màximes i bons consells per l'avenir, els havia despedit a la porta, ell se quedava dret en ellindar contemplant llarga estona com s'allunyaven d'amistosa conversa 'ls que eren vingut de separat, ab l'ànima enverinada, y una joia serena, com vestíbul d'interior celstia, resplandint suauement en les seves venerables faccions de patriarcal. Fins que un revolt de montanyes els havia amagat a la seva vista, no deixava la delitosa contemplació. Y quan pausadament se n'anava després a rependre la feina de l'hort, interrompuda estones abans per l'arribada dels que li eren dut a concertar llur diferència, de tota la seva benivolent figura semblava brollar una emanació de tant esplendorosa alegria, era tant lluminosa el somriure d'infant que brillava en sos ulls i li floría la boca, que 'ls vianants maravel·lats se giraven a mirar-lo, dolament atrets per l'inefable encís d'aquella visió asseradora.

Y així lliscaven per l'Antón Reixac els dies de la seva placida vellesa, herosament recompensada entre l'obra de pau que per la bonesa de cor y seny li venia encomanada y l'entimentat aconduïment de les seves terres.

D'ens de la feta d'en Maties que no havia volgut tenir mai més remat. Fins y tot de primer, no més de veure bestiar de llana, ja 'l cor se li oprima dolorosamente y els ulls se li negaven, pensant en la trista fi d'aquell que havia sigut la seva joia, el seu orgull de montanyenc. Després, ajudant-li el temps, que tot ho trasmuta, se n'era anat consolant de mica en mica, fins al punt de que a l'últim gaire bé ja no hi pensava: si de lluny a lluny li venia el record de lo passat a la memòria, era sols per preguntar-se ab llàstima pietosa que s'hauria fet d'aquell desencarnat que tant en perill anava de fer una mala fi. Mes, ab tot, mai s'havia pogut determinar de posseir remada nova, però no tenia continuament davant dels ulls quelcom que li retrogués el més fort y dolorós trasbals de la seva vida. Si bé d'axò ja sen passava ansia la seva dona.

En tant de temps, encara la Llúcia no s'havia pogut avenir de que s'hagués dextat anar llibert, sense càstic ni escarment, al brètol del pastor que 'ls havia fet aquella mala jugada ab les ovelles. Tot lo que la dona no entenía, tot les boneses de l'Antón, tot els petisgravis que havia perdonat generosament, tot els torts que s'havia dextat passar en la seva vida, — totes les seves cançoneries com ella deia, — s'eren resumit y condensat al cap d'avall en aquella feta culminant del pastor y era un incert, gaire bé un miracle, que l'home no se l'hagués de sentir retreure per una cosa o altra cada dia del sent mon, en prova de que sempre havia sigut un calissas incapaç de ferse valer la raó per molt que la tingues sobreria.

Aquest era l'únic gup que hauria pogut haverhi en la tranquilla vellesa de l'Antón, si alguna cosa hagués alcançat a tenir poder d'entelar la joiosa serenitat que li donava 'l plàcid repós de la seva concència.

Y com fora d'axò la Llúcia era bona també a la seva manera, com el butzinar ab el seu home no li llevava de portar-se tant bé com sabia, l'Antón la deixava que butzinés a tot pler, bo y dientse filosòficament, a tall de consol, que, havent de tenir les dones qualche motiu d'inquietat an algú pà que estiguen contentes, més valia que no l'hagués donada per moure fressa defora casa, que sempre porta renyines y males volentes. Entre marit y muller ja era segur que la cosa no arribaria mai a res de mal, per la molta llei que 'ls tenien.

Perque axò sí: la Llúcia podia buscar ronyos al seu home pel temps malagunyat que perdía acomodant les desavinenques dels altres, la fluxat de genit ab que sempre s' deixava retallar de la capa o 'ls dímers que bestreia a gent pobre y atressada bo y sabent que mai més n'havia de tornar a veure rastre: tot lo que sense mirament el sermonjava li donava de bona voluntat. Per a estavilar qualsevulla encuria, hauria sigut capassa d'anar per desolada fins a la fi del mon. Sinó que li passava lo d'aquells escolans, que de tant estar entre mig de santa y de santes acaben que 'ls perdien tota mena de respecte, tractantlos ab la mateixa irreverent desinvoltura que si fossen un altre qualsevol dels moltes de l'iglesia.

La Llúcia, també, estava feta de tota la vida a tenir tant per un seguit davant dels ulls els efectes de la bonesa del seu home, que no regonexia llur alta procedencia, considerantlos fills del seu pú discerniment, de la seva natural curtesa de genit. Per ella l'Antón, malgrat els cabells blancs, era una criatura, ab totes les innocències de la mainada quan surt de bandola. Per xò tothom li feia la llei, por xò tothom l'enganyava com volia. Y la dona, de pena de veure que fos d'aquella manera, li aixecava tot sovint l'escandalosa, bo y dolentse de no poder donar un bon fart de llenya, però ensenyant-li de conèixer el mon y de aprendre de viure.

Res li deien el respecte ab que era mirat per tothom qui 'l conèxia, l'acatament que veïns y forasters li feien, el que anessen a trobarlo d'hores lluny per un consell. Tot allò, segons ella, no eren altra cosa que fingits semblants; però explotat més a la segura la

ousoneria d'aquell natural de pasta beneïta, que mai tenia un no para ningu, encara que en acabat n'hagués d'anar malament ell y lo de la seva hisenda.

Fou menester l'escolt d'una mena de miracle, pera que 'ls ulls de la bona dona reparessin en la meravella oferta següidament a la llur contemplació y que la mateixa costum de tenirla sempre davant no 'ls deixava veure.

Era cap al tart d'un dia esplendorós de primavera. Per tota la vall rossejaven les opulentes campades d'espiques a mig madurar, immòvils en la calma radiosa de la tarde. Una esplèndida armonia de tonalitats daurades magnificava cap a llevant la magestat de les montanyes. A sol ponent, conques y reflexos s'afegien difumats en una boirina lluminosa. Hengement tintada de rosa moradenc clapanse de blavors els boscos y fondals de les més properes serrallades. Y en el cel blau, transparent, d'una puresa immaculada, pujava lentament, en subtils espirals, el fum de les xemaneies del poble.

De tornada de l'hort, l'Antón s'era assegut com de costum sota 'ls lladoners, esperant que la seva dona entelès el sopar que amania en la cuina. Mentre durava 'l bon temps sempre hi feia cap a la calçada de la tarde. Ja hi tenia per banc, sobre qualseu carreu, una rústega llosa, aposeduada al peu de l'arbre més vell y ramut com sota un doser.

En cos de mànigues, estontolat d'esquena en la bouyeguda soca, una lla venerable testa de pometes rossades y ulls clars y serens com els d'una criatura, la blancor de la barba que s'havia dextat creixer abundantment d'ens que no era bo pera treballs de fortalesa, cobrint com una tofa de neu la pitrera, l'home resseguia extasiat el bell conjunt de pla y montanyes que tenia al davant, sentint devallar en la seva ànima quelcom de la tranquilla excel·lència d'aquella hora somniosa. Y la gent al plegar del treball girava 'ls ulls amorosos vers aquell indret, ab la certesa de trobarhi la bondadosa figura del vell, que semblava geni tutelat de l'encontrada.

Per tothom qui veia venir tenia una paraula d'encoratjament o de consol, una santa paraula que deixava com una estela de llum en les ànimes.

Joves y vells, sant y ramuts, jornalers y mestres, tota la bona gent que li passava devora, retorn de la feina, se n'acudia, de sentitio, com una mena de pau interior que 'ls feia oblidar per un moment les tristesses y penallitats de la llur vida; tot se n'anava reconfortat, com si una espurna d'aquella fonamental alegria del vell pagès il·luminés de excelsa claretat les fondaries de la llur concència.

Discurs del Mestre Pedrell, President del Jurat musical

Si per un moment, sols per un moment, pogués ferme l'ús de la veu, la Bellesa m' dictaria, m'induriria a parlar dient:

Só la Bellesa, aquella facultat de l'ànima que donanthi ales al home, alsa 'l vol fins al infinit, a lo increat, al absolut, a Déu.

Só la Bellesa, aquella força vital, universal, la persistència de les essències de l'ànima, l'Amor en sa més profunda concepció.

L'Amor que moue il Sole e l'altre stelle

Só la Bellesa, aquella triple facultat que per l'intellecte conduïx a lo Verdader, la voluntat al Bé y l'imaginació a mi mateixa, la Bellesa.

L'arquetip de la bellesa absoluta, Déu, s'expandeix ab tot el sent resplandir en la creació: y de l'imitació idealizada per l'home neix l'Art.

Quant me revelo en la naturalesa lleigexo en el llibre de les meravelles de Déu: y quan me revelo en l'Art, parlo en el lleugatge de les meravelles del home creador per son geni.

Per mi s'eleva l'home a lo sublim, a aquella força — física o moral — immensa, al terror sagrat que promouen una tempesta, la contemplació del Hèrcules grec, l'Infern del Dant, el *Fiat lux* de la Bíblia, un treno de Jeremias ab música de Palestrina.

Lo bell y lo sublim de les regions del mon intelligible per ma essència vital vissen en lo mon sensible de l'Art.

Desprenentse de les tristes realitats del mon real, l'home per ma virtut cerca y troba l'ideal dintre d'aquell procés de purificació que després glorifica 'l geni creant l'obra d'Art.

Ho veieu?

Ja us ho deia que maltraduria l'indressa que m' dictés la Bellesa: y com el neguit de mon ànima no pot trobar la calma al davant d'aquest gran misteri de la Bellesa que somou els cors, jo li pregunto al meu cor: Què sentis, oh cor, quan te fa bategar la Bellesa? Què sentis? — Y 'l cor me respon: lo que era sentit y tornaria a preguntar: — la Bellesa no deu ésser, lo que 'l cor sent ara: O sí, la Bellesa és la Festa que avui assedegats d'ideal li consagram: la Bellesa és la que ens ha dextat la dolça lira als fills y nissaga de la patria, y quan l'havem presa en nostres mans, ha brollat el cant nou.

Heu sentit quantes cordes d'or vibrantes hi ha afegit el geni de la rassa? El cant nou gno us ha desvetllat somnís, sospirs d'amor, nova virtut? Les filles del cor de la patria, la música y la poesia l'han cantat aquest cant nou, cant sens sengiots y pla de fe y amor. Les filles del cor de la patria adollant la música y la poesia a la terra, han tocat en una mateixa lira, i heu sentit com la lira sagrada vessava cants matinals i matinals escolats? Puig axò, axò és la Bellesa.

Oh lira, redempció y enlaurament de la patria: escampa ton càntic nou pel pla

y la serra y canteli a nostra patria la nova cançó dels cors.

Veniuh a cantar oh poetes y cantaires de la patria al sol del cant nou!

La lira ressona ab les cordes d'or vibrantes que hi ha afegit el geni de la patria.

Veniuh a cantar tots els que teniu una veu.

La patria us crida.

Discurs de gracies den Jaume Massó y Torrents del Jurat literari

Veus aquí que jo soc el designat pera acomodar un tant agradable concurs. És una tasca trista perquè és la darrera, és la que clou una festa doblement artística, el darrer full d'un llibre que sols porta la vulgar sotscripció *finis opera*; però una nota ingrata a l'orella, en acabat de aquelles melodioses que han fet de tan bon escoltar. Y dol més encara considerant que aquesta vegada os heu congregat ensemble moguts per un patriòtic impuls, pera rendir culte a la nostra propia llengua y a la nostra propia música. Toles cares d'expressió anhelant, febriles d'artística unció, desitjosos de penetrar un misteri més, les cares boniques de tantes noies que han acabat d'idealizar la festa ab el llamp quejar dels seus ulls, continuadament posats a prova d'ombra y de claror per medi de l'encoratjador y alegre paper, l'oneig dels seus vòlans inquietos; tot axò s'ha d'esviar y ha de tornar a la vida real y quotidiana, y justament m'ha hagut de tocar a mi dextar el placeros somni; ab el meu parlament haig de destruir l'encís, jo, tal volta 'l més encisat.

Uns quants bons emporadonesos, de nobles iniciatives, idearen la Festa de la Bellesa, sortintse de tots els patrons estilats en les festes semblants conegudes per Jocs Florals, volen escampar, anys a venir, per les altres viles de la comarca, com apòstols fletuosos de terra una bona nova en bé de l'art de la dur. Res hi ha tan proficiós com el conreu y l'espandiment d'iniciatives generoses y de l'Empordà bé n'han brollat en tots temps! El vostre eufònic prelar, qual modalitat més dolça se troba viventa en les poblacions marineres, els vostres antepassats el trasplantaren a la daurada Mallorca, que encara 'l serva, en la primera conquesta comtal y la reformaren en la segona y definitiva del rei en Jaume, qui dexà llocincent de tota l'illa an en Bernat de Santa Eugènia ocupantla ab un bon estol d'emporadonesos que hi romangueren molt temps. La vostra sardana, d'una noblesa qual origen se pert en els sigles dels sigles, s'ha anat escampant, ab la seva actual creixença, per quasi tots els àmbits de la terra catalana, ha anat emfilantse pel Pirineu rebassant, s'ha acimatat a la capital dels catalans, la veiem animant les festes majors en algunes de les comarques centrals del nostre país sent era desconeguda y el millor dia lavadrà la romana Tarragona, tament com si tots els catalans sentissin un secret impuls d'endinsarse en els misteris de la més formal y més sabia de les dances y el transport de la seva cadensa y la atracció d'aquelles rodones sempre disposades a trencarse pera acceptar un nou company. Sentint un aire de sardana tots nosaltres, de qualsevol banda de Catalunya que vinguem ens comovem retrotanthi quelcom de propi, sembla una dansa típica en que 's reflexa l'ànima integral de tot un poble.

Precisament dols pàlsgruellsenc quasi bé no poden brollar-ne sinó idees generoses, car per alguna cosa teniu tan aprop el mirador incomparable de Sant Sebastià, que no pot envejar cap altre mirador del litoral llatí. Contemplant el mar desde aquell esplèndid terrat, no's comprenen les idees encogides.

Escampemhi ben ampla la vista, desde el vostre mirador, y de segur ens encomanarà la serenor de l'espai y ens encamarà l'esperit animant per tot els combats de la vida. Els nostres antics cronistes, que recompen les gestes victorioses de les armades de Catalunya sobre les de Fransa, victòries precissament obtingudes en aquestos mateixos mars anomenats als bons coratjosos de grans empreses: *alts de cor*, Siguenne també tots nosaltres d'alt de cor y estarem molt ben disposats pera servir a la nostra patria en tots els camps.

Ara, sols me resta donar les més grans mercès als organitzadors, als artistes de tota llei que han obtingut recompensa y a tots els que sense premi han respost ab obres generalment bones a la crida d'abdos Jurats, a les autoritats, a tots els que han contribuït a l'esplendor de la festa, a la Reina, a la qual no puc dextar el compliment que jo voldria, per ésser la mare dels meus fills; y a les dames y senyorettes que han omplert de claror y d'esperansa tots els cors.

L'Echegaray segueix escarriantse del seu atreviment d'haver acceptat la cartera d'Hisenda.

Més escarriantse de lo que n'estem nosaltres no es de creure que n'estigui l'instre dramaturge.

De totes maneres ja comensam a cansarnos de tanta monserga; si no 's creu ab capacitat pera 'l càrrec que dimiteixi y en pau, que més li valdrà an ell y a nosaltres, que no pas perdre 'l temps fent frases ab els periodistes y posant d'hisendista tant inepte, que sembla que s'ho hagi pres com una gracia.

Y cregui que an el poble que paga n'hi ha ben poca.

Entre les darreres manifestacions que s'atribuïen al Echegaray respecte a la por que li fa 'l jou que s'ha dextat carregar en les espalltes, li figura la de que hauria preferit encarregar de qualsevol cartera menys que la d'Hisenda, inclús de la de Governació, malgrat l'os de les eleccions que allí hi ha per rosegat.

En aquest cas, va manifestar el senyor Echegaray que s'hauria concretat a plegarse de brassos, dextant al cos electoral que fes lo que li dongués la gana.

Axò ja ho hauriem vist. Pel contrari, aquest procediment que en el desempeño del departament de Governació, per lo que respecta a eleccions, acreditaria a un governant de sincer, molt es de temer que també l'adopti el Sr. Echegaray a Hisenda, s'ont se 'n ha de seguir un de totalment contrari.

Ab tot, davant dels delicats y complicadissims problemes econòmics que hi han per resoldre, potser ben comptat y debatut fora la millor resolució que 'l nou ministre podria pendre.

Si 's pera acabarles d'espalltar les coses més val no tocarles.

Se torna a parlar de fer a tot gasto un nou edifici destinat a Ministeri de Marina.

Vaja, sí; una edició invertida de aquell *Juan de Robres* que fundó un *santo hospital, pero antes hizo los pobres*. Els nous Robres es veu que no ho entenen axís; lo primer es tenir Ministeri y 'ls barcos y 'ls marins ja vindran després d' *mayor abundamiento*.

De totes maneres no 's podrà dir aquesta vegada que 's tiren els diners al aigu.

El Comte de Romanones ha tornat a Madrid després d'un viatge triomfal per les comarques audaluses.

No 's pot negar que 'l ministre hagi sigut rebut allí ab verdader calor, doncs aont ne feia menos disfrutaven d'una temperatura de 40 graus a la ombra.

Malgrat axò, el senyor ministre s'ha passat la seva visita d'inspecció, anant d'apat en apat, de lo que n'ha deduit, com a natural conseqüència, que a Andalucía hi ha molta gana... y en el seu *foro interno* que tampoc hi falten bons aliments, per lo que particularment haurà pogut observar.

La primera de les esmentades observacions també podria feria 'l senyor ministre si li passava pel cap visitar determinats centres industrials y agrícoles de Catalunya, malgrat no tingués les proves irrefutables d'aquell seguit de bancquets oficials.

Aquí 'ls ministres espanyols solen trobarhi poc calor natural y menos calor política.

Es virit per axò que les seves visites no solen dexar rastres de 13 milions.

Més aviat procuran endursensells, si poden.

Va celebrarse l'altre diumenge a Vilafranca un mitin, que fou verament una nota desacomunada de la política al ús.

Era un mitin sincer, no una assamblea de desvatsos. Y entre l'illustre públic que 'l presidía, y la massa apilada de ciutadans que l'omplien, hi havia comunió perfecta; tant que un vapor de goig y d'afectes mutus planaven per la sala.

Presidia 'l diputat Zulueta que anava a donar compte de sa gestió y a rebre els aplaudiments fervorosos dels seus electors... ¿Eh, quina cosa rara?

Y a banda y banda del diputat republicà per ses idees propies, representant al districte s'hi asseïen a un cantó un federal, a l'altre un catalanista... ¿Eh, també, quina cosa més rara?

Estem tant acostumats que pels que manifestassen la política catalanista se fassi un abim entre la República y Catalunya, que axò tant natural fins sopren.

S'està portant ab axò una política suicida y s'estàn restant cervells y brassos a la llibertat de Catalunya.

En temps del Dr. Robert el moviment regionalista, sí bé atenuat d'ideals era l'ampila base, y s'acostava més al ideal del Nacionalisme.

Per axò podien ferse mitins al teatre del Nou Retiro en que de costat ab en Pla y Deniel parlava en Zulueta.

Avui axò no es. Accentuat la política conservadora a Barcelona s'ha allunyat del Nacionalisme a homes que tant valen y tant representen.

Y l'exemple dolent de Barcelona 'l segueixen en alguns indrets de fora. No fa pas quinze dies que un periodiquet catalanista de Berga, escrit per capellans, deia que 'ls republicans feien pudor de petroli.

Per axò, en mig d'aquesta marrada de camí, aplaudim de cor l'acte de Vilafranca y el concurs an ell de significats catalanistes. Aquest camí es fer ampli Nacionalisme, no fer un partit regionalista dinástico conservador.

Quàn lluny d'axò no estem avui a Barcelona?

L'Echegaray segueix escarriantse del seu atreviment d'haver acceptat la cartera d'Hisenda.

Més escarriantse de lo que n'estem nosaltres no es de creure que n'estigui l'instre dramaturge.

De totes maneres ja comensam a cansarnos de tanta monserga; si no 's creu ab capacitat pera 'l càrrec que dimiteixi y en pau, que més li valdrà an ell y a nosaltres, que no pas perdre 'l temps fent frases ab els periodistes y posant d'hisendista tant inepte, que sembla que s'ho hagi pres com una gracia.

Y cregui que an el poble que paga n'hi ha ben poca.

Entre les darreres manifestacions que s'atribuïen al Echegaray respecte a la por que li fa 'l jou que s'ha dextat carregar en les espalltes, li figura la de que hauria preferit encarregar de qualsevol cartera menys que la d'Hisenda, inclús de la de Governació, malgrat l'os de les eleccions que allí hi ha per rosegat.

En aquest cas, va manifestar el senyor Echegaray que s'hauria concretat a plegarse de brassos, dextant al cos electoral que fes lo que li dongués la gana.

Axò ja ho hauriem vist. Pel contrari, aquest procediment que en el desempeño del departament de Governació, per lo que respecta a eleccions, acreditaria a un governant de sincer, molt es de temer que també l'adopti el Sr. Echegaray a Hisenda, s'ont se 'n ha de seguir un de totalment contrari.

Ab tot, davant dels delicats y complicadissims problemes econòmics que hi han per resoldre, potser ben comptat y debatut fora la millor resolució que 'l nou ministre podria pendre.

Si 's pera acabarles d'espalltar les coses més val no tocarles.

Se torna a parlar de fer a tot gasto un nou edifici destinat a Ministeri de Marina.

Vaja, sí; una edició invertida de aquell *Juan de Robres* que fundó un *santo hospital, pero antes hizo los pobres*. Els nous Robres es veu que no ho entenen axís; lo primer es tenir Ministeri y 'ls barcos y 'ls marins ja vindran després d' *mayor abundamiento*.

De totes maneres no 's podrà dir aquesta vegada que 's tiren els diners al aigu.

El Comte de Romanones ha tornat a Madrid després d'un viatge triomfal per les comarques audaluses.

No 's pot negar que 'l ministre hagi sigut rebut allí ab verdader calor, doncs aont ne feia menos disfrutaven d'una temperatura de 40 graus a la ombra.

Malgrat axò, el senyor ministre s'ha passat la seva visita d'inspecció, anant d'apat en apat, de lo que n'ha deduit, com a natural conseqüència, que a Andalucía hi ha molta gana... y en el seu *foro interno* que tampoc hi falten bons aliments, per lo que particularment haurà pogut observar.

La primera de les esmentades observacions també podria feria 'l senyor ministre si li passava pel cap visitar determinats centres industrials y agrícoles de Catalunya, malgrat no tingués les proves irrefutables d'aquell seguit de bancquets oficials.

Aquí 'ls ministres espanyols solen trobarhi poc calor natural y menos calor política.

Es virit per axò que les seves visites no solen dexar rastres de 13 milions.

Més aviat procuran endursensells, si poden.

Va celebrarse l'altre diumenge a Vilafranca un mitin, que fou verament una nota desacomunada de la política al ús.

Era un mitin sincer, no una assamblea de desvatsos. Y entre l'illustre públic que 'l presidía, y la massa apilada de ciutadans que l'omplien, hi havia comunió perfecta; tant que un vapor de goig y d'afectes mutus planaven per la sala.

Presidia 'l diputat Zulueta que anava a donar compte de sa gestió y a rebre els aplaudiments fervorosos dels seus electors... ¿Eh, quina cosa rara?

Y a banda y banda del diputat republicà per ses idees propies, representant al districte s'hi asseïen a un cantó un federal, a l'altre un catalanista... ¿Eh, també, quina cosa més rara?

Estem tant acostumats que pels que manifestassen la política catalanista se fassi un abim entre la República y Catalunya, que axò tant natural fins sopren.

S'està portant ab axò una política suicida y s'estàn restant cervells y brassos a la llibertat de Catalunya.

En temps del Dr. Robert el moviment regionalista, sí bé atenuat d'ideals era l'ampila base, y s'acostava més al ideal del Nacionalisme.

Per axò podien ferse mitins al teatre del Nou Retiro en que de costat ab en Pla y Deniel parlava en Zulueta.

Avui axò no es. Accentuat la política conservadora a Barcelona s'ha allunyat del Nacionalisme a homes que tant valen y tant representen.

Y l'exemple dolent de Barcelona 'l segueixen en alguns indrets de fora. No fa pas quinze dies que un periodiquet catalanista de Berga, escrit per capellans, deia que 'ls republicans feien pudor de petroli.

Per axò, en mig d'aquesta marrada de camí, aplaudim de cor l'acte de Vilafranca y el concurs an ell de significats catalanistes. Aquest camí es fer ampli Nacionalisme, no fer un partit regionalista dinástico conservador.

Quàn lluny d'axò no estem avui a Barcelona?

L'Echegaray segueix escarriantse del seu atreviment d'haver acceptat la cartera d'Hisenda.

Més escarriantse de lo que n'estem nosaltres no es de creure que n'estigui l'instre dramaturge.

De totes maneres ja comensam a cansarnos de tanta monserga; si no 's creu ab capacitat pera 'l càrrec que dimiteixi y en pau, que més li valdrà an ell y a nosaltres, que no pas perdre 'l temps fent frases ab els periodistes y posant d'hisendista tant inepte, que sembla que s'ho hagi pres com una gracia.

Y cregui que an el poble que paga n'hi ha ben poca.

Entre les darreres manifestacions que s'atribuïen al Echegaray respecte a la por que li fa 'l jou que s'ha dextat carregar en les espalltes, li figura la de que hauria preferit encarregar de qualsevol cartera menys que la d'Hisenda, inclús de la de Governació, malgrat l'os de les eleccions que allí hi ha per rosegat.

En aquest cas, va manifestar el senyor Echegaray que s'hauria concretat a plegarse de brassos, dextant al cos electoral que fes lo que li dongués la gana.

Axò ja ho hauriem vist. Pel contrari, aquest procediment que en el desempeño del departament de Governació, per lo que respecta a eleccions, acreditaria a un governant de sincer, molt es de temer que també l'adopti el Sr. Echegaray a Hisenda, s'ont se 'n ha de seguir un de totalment contrari.

Ab tot, davant dels delicats y complicadissims problemes econòmics que hi han per resoldre, potser ben comptat y debatut fora la millor resolució que 'l nou ministre podria pendre.

Si 's pera acabarles d'espalltar les coses més val no tocarles.

Se torna a parlar de fer a tot gasto un nou edifici destinat a Ministeri de Marina.

Vaja, sí; una edició invertida de aquell *Juan de Robres* que fundó un *santo hospital, pero antes hizo los pobres*. Els nous Robres es veu que no ho entenen axís; lo primer es tenir Ministeri y 'ls barcos y 'ls marins ja vindran després d' *mayor abundamiento*.

De totes maneres no 's podrà dir aquesta vegada que 's tiren els diners al aigu.

El Comte de Romanones ha tornat a Madrid després d'un viatge triomfal per les comarques audaluses.

No 's pot negar que 'l ministre hagi sigut rebut allí ab verdader calor, doncs aont ne feia menos disfrutaven d'una temperatura de 40 graus a la ombra.

Malgrat axò, el senyor ministre s'ha passat la seva visita d'inspecció, anant d'apat en apat, de lo que n'ha deduit, com a natural conseqüència, que a Andalucía hi ha molta gana... y en el seu *foro interno* que tampoc hi fal

Isidors, diu que el Centre Autonomista Fivaller (Ateneu del Districte Sisè), s'ha dirigit a totes les entitats i periodicals nacionalistes i tot hom ha respost. Això prova que encara que hi ha entre nosaltres diferents modes de pensar respecte a procediments, tots ens unim quan s'ataca pels Govers a nostra Catalunya. Cal posar doncs, tots junts una barrera que no pot resistir més Catalunya.

El Sr. Balmes, del «Aplec Català», diu: La política desoladora que va iniciar el Comte d'Olivares, aconsellant a Felip IV que dictés lleis centralitzadores per reduir a la impotència als catalans, ha seguit fins avui amb una constància que no pot resistir més Catalunya.

Els nòis no aprendran res de bo en llengua forastera.

Si als castellans els hi diem moros, els hi fem favor, puig en el Califat de Córdoba hi havia més cultura, menys analfabets que a la que hi ha avui a Espanya.

Poden venir lleis i Reals decrets de Madrid en el sentit més contrari, però seran lletra morta per als catalans, perquè no'n compliran cap.

El Sr. Roig i Pruna parla en nom de la «Unió Catalànica». Diu que aquesta entitat s'adhereix a aquest mitjà, perquè sempre aporlarà tot lo que sigui protecció de les llibertats del Centralisme.

Els quefets del Govern han reconegut l'ús de nostra llengua, i ara els mateixos la trepitgen i son tan lliberals, que 'ns fan venir generals per fer sentir ab més duresa sa despotica voluntat.

Els pobles oprimit civilsats lluiten ab les armes a la mà per sa llibertat, i nosaltres, ab tanta o més raó, precisa que ens unim tots, de la dreta i de la esquerra, per a lluitar, sigui com sigui, del Centralisme.

Els centralistes son els que fan els separatistes, perquè ara mateix un ministre dona una millonada a Andalusia, dextant en la miseria a altres provincies. Nosaltres no volem caritat, sinó autonomia, per a agermanar-nos ab els pobles lliures.

Donà un visca a la llibertat absoluta de Catalunya.

En Ventosa i Calvell diu: Com sempre que de Madrid ve una disposició arbitrària, ens reunim per protestar. Fem com se fa als deutors morosos que se'ls hi protesten les lletres: protestem nosaltres sempre dels actes del Centre.

Fa un bonic històric desde Ferrán de Antequera fins a les Corts de Cádiz per analitzar les miseries de l'història d'Espanya.

Nostre moviment autonomista es fort com la naturalesa que l'impulsa. Tots els atacs seran inútils davant del moviment progressiu nostre. Si els son dèbils y nosaltres forts, ¿com poden castellanisarnos?

Res conseqüència uns ministres de menor quantia, nomenant secretaris castellans, que no seran compresos, ni notaris, que interpretaran malament la nostra darrera voluntat, ni privant que es parli la nostra llengua pels infants a la escola.

Hem d'oposarnos a tot valentins de tots els medis y fent-nos a totes les entitats quina intervenció en la administració sigui directa, y si això no es prou dexarem de complir lo que sia contrari a la equitat y a la justícia.

En Narcís Fuster declara, que ve a unir-se a les iniciatives del «Fivaller» en nom de l'Ateneu Obrer del districte segon.

Parla de les disposicions últimes. Diu que no volen dexar entrar nostra llengua victoriosa en ciència y en la Universitat de Catalunya.

Recorda que un ministre va anar al enterro de Mossén Cinto en nom del Govern y ell no sabia un mot de la llengua del gran poeta y del poble honrat.

Despullen-nos de nostres desitjos particulars, dexem-nos de si som republicans o monarques, prescindim de formes polítiques, de religió, cada un que pensi com vulgui, ataleiem-nos sols en l'amor que sentim per nostra terra y pensem sola en la vergonya de que's empietats que venen de Madrid ja els hi diuen que van a Nueva Cuba Nueva Filipinas.

La historia de la vinguda del Polavieja, ab el sabre y l'escapulari y després en Lerroux a predicar destrucció. Compara la situació a una partida de lladres que anés a un poblet en que no's poguessin veure el metge ab el secretari, aquest ab el rector y diu si es possible que l'uni per l'altre dexessin que tot fos robat.

Cal unir-nos, doncs, per a vencer en aquesta lluita de segles que ja toca a son fi.

Parla després en Pere Rahola en nom de la Lliga Regionalista y diu: La mandrosa rassa que 'ns governa no's sentirà mai el ideal de vida heroica que determina l'esforç de la voluntat. L'apartament ostent, en un moment critic, de les forces productores, no fa trontollar cap poltrona ministerial, però'l badall de gana d'un cessant commou tota la màquina governativa y dona lloc a una pila de lleis que nosaltres no podem explicar-nos.

Tota la mentalitat d'aquell poble està sintetizada en la nòmina. D'aquí aquesta mania de legislar exclusivament per crear càrrecs y repartiments.

Deia aquest dia un articulista de La Tribuna, tractant de justificar a castella contra Catalunya, que 'ls iankis han imposat la seva llengua a Filipines y remarcava que Nord-Amèrica, la nació que sempre es trota com a exemple de països progressius y civilsats, fien esclatantment lo que fa Espanya: imposar la seva llengua als pobles que dominava. Tu dixists, articulista de La Tribuna: Catalunya es un poble dominant per Espanya; no es un poble espanyol.

Els polítics castellans no comprenen la fatalitat indeturable de les lleis de la naturalesa que son la força interior que impulsa la renaixença de Catalunya. No enl que temem pel nostre porvenir. L'arbre tendre tancat dintre la caixa que imposa determinada direcció a la creixença de la soca, creix fins a esberlar el circuli en que el tancaren perquè l'impuls de la seva vida demana espai y la seva expansió s'impulsa.

Així la força d'expansió de la nacionalitat catalana esberlarà la opressió per més que s'escarrassin els castellans a oposarhi els dèbils encaixonats de llur xorca legislativa.

En Jaume Carner diu: Tot escoltant els parlaments dels companys, he reflexionat sobre les impresions que han fet a Catalunya les disposicions darreres. En resum: aquests decrets no son més que la tradició de tot lo que's fa a Espanya.

Aquests decrets son la representació de l'ànima castellana, que té alguna cosa de la mort, aquella rigides que fa recordar lo que diu un escriptor castella referintse al mode d'ésser d'Avila y Toledo.

Aquells carrers — exclaima — bruits y morts, em fan viure en el segle XVI. L'ànima castellana, rigida y encorcadada, sense afany de volar ni de treball, ha seguit sempre la mateixa política dominadora y brutal que porta a Espanya a la descomposició.

En el segle XV, Espanya va trobar un nou continent, una terra verge, rica, que sols esperava un poble vigorós que la explotés. En canvi, els espanyols sols saberen, com els salvatges, endur-se lo lliure, la plata, que no servia per altra cosa que per pagar als banquers — els anticipsos fets.

No sapigueren aprofitar res més que portar allí funcionaris ignorants de tot menys de robar per ells.

Tancaren el comerç al únic poble sa, treballador y intèigent, el de llevant, que podia obrir fonts de riquesa, llassos d'interès, y en canvi enviaren allí militars y empleats, quin resultat fou l'independencia successiva y gloriosa de totes les colonies.

Ara la falta de colonies y la sobra d'empleats familiars ha fet que's dicesin els últims decrets. Añans venien aquí sols Castella general, Governador civil, Delegats d'Hisenda y aquestos menys mal. Tots ells, isolats y sense cap influencia en la societat catalana, no perjudiquen com els que vindran ara, que per sa condició més íntima ab nostra vida precisa per damunt de tots, que sien nostres, ben nostres.

Els mestres, secretaris d'Ajuntament, notaris, virguts de fora Catalunya, desfarien del tot el mode espanyol d'ésser de la família catalana, farien una obra de mort per a nostre poble.

Ridiculis al Govern actual y diu que com a mostra de bons Ministres hi posem l'Echegaray, que, retirat d'Hisenda, fa 30 anys que no ha fet números.

Tot això ha d'acabar-se. Precisen dues coses: anar units tots els nacionalistes, y vetllar pels drets de tots els catalans.

El Nacionalisme ara ja pot anar ben sol, té vitalitat positiva, perquè hi caben tots els catalans, y acobiantos lleialment a tots se formaria l'estol que vagi a obtenir per tots els esforços la llibertat de Catalunya.

Donà un visca la llibertat de Catalunya. En Giralt y Verdagué resumíen. Ridiculis al exèrcit castella del temps de Felip IV. Parla del comte d'Olivares, quin soldat, los tercios castellans, venien aquí a matar la gana, bruts y espellifats, plens de miseria. La conseqüència d'aquells fets va seguit, y per tant se repetexen idéntics procediments y 'ls mateixos viatges per consolar la miseria.

Els darrers decrets son injustos, anticonstitucionals, y per això no venim obligats a complirlos, perquè si no protestéssim ab tota energia, vindria el dia que totes les carreres liberals serien reglamentades ab número fix de places y sous a tall de castella, de 6 mil y 12 mil reals. Això no seria perquè els catalans no ho permetrém, utilitzant, si es convenient, tots els medis. Acaba ab un «Visca l'autonomia integral de Catalunya».

El Dr. Estrany llegeix les conclusions del mitin consistents en adreçar un document a totes les Diputacions y Alcaldes de ciutats y pobles cap de partit de Catalunya, y un altre dirigit als Governadors civils de les quatre provincies.

Un del públic demana que desseguida la manifestació's vagi a fer a l'Ateneu al Governador. El Delegat protesta, y el Sr. Giralt diu que no tenen permís per fer-ho y que'l Concili farà traduir els documents lleghs, demanarà permís y farà públic el dia y hora d'anar al Govern civil.

En conjunt, molta gent y molt entusiasme.

me. Aplausos al aixecarse cada orador, aplausos y ovacions, cadells aplausos, tant, que tota van tenir que donar visques per acallar aquell devalass de patriotisme.

L'Ateneu del Districte sisè pot estar orgullós del acte realitat el primer acte públic celebrat per una corporació nacionalista contra les darreres saxacions del Centralisme.

Escola gratuïta catalana Mossén Cinto. — L'acte del repartiment de premis als alumnes d'aquestes escoles, celebrat dimars passat, en el local sèn, «Foment Autonomista Català», va veures molt concorregut.

A bans de distribuir als nòis les recompenes de que's havien fet mereixedors per la seva aplicació, el chor del Escola, baix la intel·ligent direcció del seu mestre, senyor Crusells, executà algunes escullides composicions, que varen ser molt aplaudides.

Així mateix recitaren molts aplausos els alumnes que recitaren hermoses poesies.

El Sr. Antoni Sansalvador fou un elocuent discurs sobre les ventajades de la ensenyansa tant racional que's dona en la Escola Mossén Cinto, y clogué tant brillant festa un parlament de gracies del President del Consell d'Instrucció Sr. Ballester, que fou molt aplaudit.

Abans de sortir del local, tots els concorrents entonaren l'himne nacional de Catalunya.

Academia Pedagógica Catalana. — Aquesta entitat ha dirigit al Ministre de Instrucció pública el document que transcrivim a continuació:

«Excm. Sr.: Aquesta «Academia Pedagógica Catalana» protesta de la contestadonada als «Estudios Universitarios Catalanes» pel «Consejo de Instrucción Pública», denegant-li el permís per explicar a la Universitat de Barcelona assignatures en llengua catalana.

Perits al mig de l'ànima com a catalans, com a ciutadans y com a pedagogos, unim les nostres protestes a les de les associacions que han aliat y aliaran la seva oposició contra els distints extrems de la ciutat Real disposició, però d'una manera més energica, si així pot dir-se, per lo que té de antipedagógic y atentori a la novissima ciencia educativa.

Estant universalment sapigut ja que'l mètode d'ensenyansa exigeix com a instrument d'intel·lecció la llengua natural del alumne, que creuem fervos una ofensa suposar que ignorem lo que està escrit en les primeres planes dels elements més recomentats de Pedagogia.

No es qüestió d'endinsar-se en les matèries abstruses de la Lògica y de l'exteriorisació de les idees, ni tan solament en l'origen secular de les llengües sobre la base de la mentalitat y de la fisiologia humana. Cosa rudimentaria de sentit comit y d'educació, fins a defensar les retrassades Pedagogies que's donen en les primitives, encarrerades y vergonyoses Escoles Normals que té organitzades tant pessimament aquest Estat, sense protesta del citat «Consejo de Instrucción».

Lamentem, Excm. Sr., que disbarats tan elementals com els que 'ns ocupen arribin al estranger, ab les dobles rodets de la firma real y l'opinió d'aquest Concili, que la gent de fora creurà que, sent real y suprem, representa la ciencia pedagógica de la Espanya retrassada. Quan la barba Russa ha autorisat per rescripte imperial l'ensenyansa de les llengües nacionals, serà curiosa l'opinió que formaran els pedagogos estrangers d'aquesta Espanya ignorant y d'aquests savis concellers de Real ordre que ignoren lo que sab l'Estat més retrassat de l'Europa moderna.

Deu guardi a V. E. molts anys.

Barcelona 10 de juliol de 1905. — El Vis-president, F. Jové y Vergés; Joan Bardina, Secretari».

Associació Artística Catalànica del Poble Nou. — El passat dimars, dia de Sant Jaume, tingué lloc en aquesta valenta entitat, una festa literària musical, en la que el quintet «Unió» tocà escullides cançons dels mestres de la terra y d'estrangers. Se llegiren poesies dels nostres més inspirats poetes y per fi de festa, els incansables propagandistes del Nacionalisme senyors Roig y Pruna, Balmes y Puigmal, digueren quècom sobre la bondat de nostres idees, arrancant sorollosos aplausos de la molta y distingida concurrencia que omplien el lloc social.

Centre Autonomista Català de Sant Gervasi. — Aprofitant l'obsequi del company y artista senyor Aguilà o siga'l bust del mal prou plorat Dr. Robert y mercès als treballs fets per el Sr. Mayol ex-Secretari d'aquest Centre y per la propia iniciativa, demà diumenge, a dos quarts de deu del vespre, celebrará dita entitat una festa política autonomista d'entallment de la memoria de tant il·lustre patrià ab motiu de descurar dit bust.

L'acte será presidit pel Diputat D. Albert Rusiñol, parianthi distingits oradors catalanistes.

Al final pendrà part a tan patriòtica festa l'Orfeó Gracienc ab totes les seccions de homes, dones y nòis.

Queden invitades totes les entitats y periodicals nacionalistes.

Centre Autonomista Fivaller. Ateneu del Districte sisè (Aribau, 21, baixos). — Demà diumenge a les nou del vespre es posaran en escena en el teatre d'aquesta societat, el drama en un acte del Pompeu Crehuet «La Mort», el quadro dramàtic del mateix autor «Cloror de Postes»; el drama en un acte den Ignasi Iglesias «Juventud» y el monòcle den Edgard Poë «Cor delatador».

Centre Popular Catalanista de Sant Andreu de Palomar. — Se celebra l'anunci mitin de propaganda autonomista al teatre Foment Andreuenc d'aquella barriada.

Presidí l'acte'l Dr. D. Wifred Coroleu.

Feren us de la paraula 'ls senyors Manau, Bromon y Ventosa y Calvell, essent tots tres interromputs moltes vegades pels llacs y sorollosos aplaudiments que la concurrencia, la immensa majoria obrera, els hi tributava a cada moment.

Tots se dirigiren casi a un mateix punt: fer entendre y fer sentir la importancia de l'autonomia a Catalunya, y desfer errors y calumnies que'ls nostres enemics han procurat esbarjir per tot arreu, sobre tot entre la classe treballadora.

El doctor Coroleu donà les gracies en nom del Centre y de la Comissió organitzadora als assistents al mitin, que sortiren del local comentant l'acte que s'acabava de celebrar, d'una manera molt favorable a la causa catalanista.

Jocs Florals de Girona

CARTELL

Premis ordinari: I. Flor natural, s'adjudicarà a la millor composició poètica en vers.

II. Un objecte d'art, ofert pel Consistori, s'adjudicarà a la millor poesia literària.

Premis extraordinari: III. Un objecte d'art, ofrena de la Diputació Provincial, que s'adjudicarà a la millor poesia de caràcter popular.

IV. Cinquanta pessetes, ofertes per lo Ajuntament a la millor poesia o colecció de poesies de color local.

V. Un objecte d'art ofrena del Sr. Marqués de Camps, s'adjudicarà a la millor llegenda o tradició catalana, en prosa o vers.

VI. Un preciós gerro de Sevrès, ofert pel diputat a Corts D. Bonaventura Sabater, a la millor imprecació crítica sobre'l Quixot.

VII. Un objecte d'art que'l «Centre Catalanista de Girona» y sa Comarca ofereix a la millor poesia patriòtica.

VIII. Un objecte d'art que ofereix el «Centre Moral Gerundense» a la millor poesia mística.

IX. Una estatua de bronze, representant «La Victòria» d'en Brudieu ofrena del «Orfeó Català», de Cassà de la Selva, a la millor glossa en vers o prosa del nostre folklore.

X. Un quadro a l'oli, que regala en Prudenci Bertrana, original del donador, al més triat aplec d'impressions, en prosa.

XI. Un objecte d'art, de l'oferta en Josep Pagès y Roca, escultor, a l'autor del millor estudi dels escultors de l'edat mitja, en fatma i Pàveran, el Mestre Joan y en Guillem de Corià, en relleu, a les seves obres existents a Girona y ses comarques.

XII. Un objecte d'art que ofereix la revista «Slavonivitch» al millor sonet.

XIII. Un objecte d'art, ofrena de la Societat Artística «Orfeó Gironí», al autor de la millor poesia de tema lliure.

Les composicions deuen ésser enviades al Secretari del Jurat calificador (Calderers, 14) abans del 5 de octubre d'enguany, en la forma de costúm.

Formaràn el Jurat: Joan Maragall, President. — Francisco Montsalvatje, Joan B. Torrella y Xavier Majuelo, Vocals. — Francisco Viver, Pvre., Secretari.

NOVES

La renovació dels Jocs. — En un lluminós article que's publica a *Juventut*, autoritzat per la distingida firma den Emili Tintorer, aproposit de la Festa de la Bellesa, de Palafrugell, s'hi fan consideracions, a les que 'ns associem. Vegin els nostres lectors alguns paràgrafs:

«... En això dels Jocs Florals jo hi trobo massa l'imposició de l'història. Els fem avui, tan a Barcelona com a Píera, tan a Hostalrich com al Poble Sec, tan a Les Corts com a La Bisbal, com els feiem cinquanta anys endarrera. Y tenim ja cinquanta anys més; tenim ja cinquanta anys més de vida, que signifiquen o tindrien de significar cinquanta revolucions. Lo que giravolta'l cor humà en cinquanta anys de vida, de vida moderna!

Y nosaltres, que hem giravoltat en tot, que hem sabut fer entendre nostra veu nova en política, en religió, en filosofia y fins en art quan nostres artistes se presenten isoladament, ens trobem ab que la institució mare del nostre desvetllament moral y social, resta adormida sobre'l coixí dels primers llorers. Tot és tradicional en els Jocs Florals de Catalunya. Tot ho fem en ells com si hi hagués a cantar els plans melancòlics de romàntics y visionaris, les petites protestes de patriotes llegendaris, les petites fies de creients rutiniers. Altres amors sentim ara, altra patria destíem, altra fe'n consola. ¿Per què hem de fer cantar aquets nous amors, aquesta nova patria y aquesta nova fe ab aquells accents melancòlics ab que's canten sempre y ab que cantaren un jorn nostros poetes, els ideals que's oviren llunyans y's creuen poc menys que irrealsables?

Un temps vindrà... y ja hi som — en que l'art català's presenti, si no divorciat, quan menys en contradicció evident ab el floralec de nostra terra. Un temps vindrà en que 'ls aplecs de nostros poetes, barin estrats y focuques les parets del temple clàssic del nostre art. Y volaran enfora. Les patentes de mestre no's seduirán; les flors naturals, y les englantines, y les violes, y els objectes d'art, adjudicats segons els canons de la tradició inflexible y ab criteri de precedents, servirán únicament per a indicar als petits versaires y als escriptors correctes. Els demés, els que senten emocions noves, els que pensin idees mai pensades, ne fugiran d'aquexos premis, d'aquexes patentes, d'aquexa institució que un jorn els hi feu dentada.

Tenim, doncs d'enterrarnos els Jocs Florals de Catalunya, els Jocs Florals tradicionals. Y tenim d'enterrarnos per a nexin y visquin uns altres Jocs, també Jocs Florals de poesia, d'art y de pensament, però de poesia, d'art y de pensament d'ara.

Tenim de pensar sempre que en la vida dels pobles com en la del homes «si un tornes a néixer — es a dir, si un nasques cinquanta anys més tard — ho faria tot d'una manera molt distinta de la que ho feu un dia». Y per lo tant, tenim de convenir-nos de que per ésser catalans digues successors dels que un dia feren lo que feren, tenim d'ésser, no lo que ells foren aleshores, sinó lo que serien avui, y tenim de fer, no lo que feren en son temps, sinó lo que avui farien».

Granges escolars. — El Col·legi de Sant Jordi té pensat l'institució d'un patronat per crear una granja escolar, y an aquest propòsit reparteix uns circulars interessants, en les que esbossa el regim de funcionament que tindrien.

Fora de bon veure que's portés aquest bell projecte a realització.

Cansoner popular. — Segueix regularment la publicació d'aquesta obra.

El darrer full editat conté la cançó anomenada *La gentil Marta*, lletra, tonada y notes folklòriques, tenint el mateix interès de tota la sèrie.

Borsa de Barcelona

Moviment de la setmana del dia 21 al 27 de juliol de 1905

Cambis, Efectes públics, Obligacions y Accions	Dineros	Dineros	Dineros	Dineros	Dineros	Dineros
Cambi de Londres	327.75	328.80	328.80	—	327.75	328.80
Cambi de París	23.25	23.50	23.50	—	23.25	23.45
Deute Interior fi de més, 4 1/2 %	99.20	99.20	99.20	—	99.20	99.20
Id. Amortizable fi de més, 5 %	99.20	99.20	99.20	—	99.20	99.20
Emprestí Municipal 1891 y 1900, 5 %	99.20	99.20	99.20	—	99.20	99.20
Id. 1899, 4 1/2 %	99.20	99.20	99.20	—	99.20	99.20
Oblig. Fer. N. Espanya A. a V. T. 5 %	102.25	102.25	102.25	—	102.25	102.25
Id. Minas S. Joan gar. Nord, 3 %	76.00	76.00	76.00	—	76.00	76.00
Id. T. B. y F., 2 1/2 %	56.75	56.75	56.75	—	56.75	56.75
Id. Id. Mad. Sar. y Ala. Serie A, 5 %	105.25	105.25	105.25	—	105.25	105.25
Id. Id. Mad. Sar. y Ala. Serie B, 4 1/2 %	91.85	91.85	91.85	—	91.85	91.85
Id. Id. Mad. Sar. y Ala. Serie C, 4 %	55.75	55.75	55.75	—	55.75	55.75
Id. Id. Alm., Val. y Tarr., adher. 3 %	74.00	74.00	74.00	—	74.00	74.00
Id. Id. Med. Zam. Ore. Vi. 1880 a 1882	49.25	49.25	49.25	—	49.25	49.25
Id. Canal d'Urgell	76.00	76.00	76.00	—	76.00	76.00
Accions Fer. Medina a Zam. Orense y Vigo	25.10	25.10	25.10	—	25.10	25.00
Id. Fer. Nord d'Espanya	43.80	43.70	43.90	—	44.00	—
Id. Id. Madrid, Saragossa y Alacant	78.10	77.90	78.30	—	78.95	78.70

La mateixa calma de dia enerra registrém avui; tots els corors son deserts, sense vida, morts, tal com de costum se troben en aquesta época del any, la més trista i inútil per a la contractació bursatíl. Per lo tant, ni hem d'anotar aises, ni baixes, sinó un complet ensopiment.

Barcelona 27 de juliol de 1905.

PASTILLES MORELLÓ

BIBLIOTECA POPULAR DE L'AVENÇ

VOLUMS PUBLICATS

1. — SANTIAGO RUSIÑOL: D'aquí i d'allà.
2. — LLIS TOLSTOY: Cuentos (primera serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
3. — J. MASSO TORRENTS: Croquis Pirenencs (primera serie).
4. — SACHS MAUR: Historietes galizianes. Traducció de J. Casas-Carbó.
5. — FREDERIC MISTRAL: Nerto, poema. Traducció de Jacinto Verdagué.
6. — JOSEF ALDEN: La gent del llamp.
7. — JACINTO VERDAGUÉ: Viatges.
8. — MONTAÑA: L'Avant, comedia en cinc actes. Traducció de J. Roca Cupull.
9. — J. PONS PAGÉS: Per la vida, novel·la.
10. — DANY ALIGHIERI: La Vida Nova. Traducció de Manuel de Montoliu.
11. — NARCÍS OLLER: L'Espanya-pobres, novel·la.
12. — CARL PLAMANN: Urania. Traducció de Rafael Pàixot y Jubert.
13. — MIGUEL S. OLIVER: L'Hostal de la Bolla.
14. — LLIS TOLSTOY: Contes (segona serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
15. — A. BUNQUETS Y PUSSET: Del Montseny.
16. — J. MASSO TORRENTS: Croquis Pirenencs (segona serie).
17. — VÍCTOR CATALÀ: Ombrívols.
18. — IVAN TORGUENEV: Ensayos. Traducció de Joan Roselló.
19. — ENRIC ISSEN: Joan Gabriel Borkman, drama en quatre actes. Traducció de J. Roca Cupull.
20. — E. ERKSON: La confança en si mateix. L'Amistat. Traducció de Gertrud Montoliu.
21. — GOTTHE: La Marguerideta (escenes del Faust). Traducció de Joan Maragall.
22. — XAVIER DE MASTRE: Viatge al voltant de la meua cambra. Traducció de Rafael Pàixot y Jubert.
23. — PASCAL: Pensaments. Traducció de Manuel de Montoliu.
24. — GABRIEL ALONAR: Una vila que's mor. Tot passant.
25. — VALENTÍ ALMIRALL: